

LIETUVOS ISTORIJA: KOKIA JI BUVO IR GALĖJO BŪTI?

**Dr. Leonas MILČIUS,
Prof. Mečislovas TREINYS**
*Lietuvos Respublikos Seimo
LTS frakcijos nariai*

Sakoma, kad tautos ir valstybės istorija yra tokia, kokia ji buvo: jos nepakartosi. Praeitį galime tik nagrinėti ir vertinti, o ateitį numatyti. Tačiau ir labai kruopščiai numachių istorijos vyksmą, ne visada pavyksta išvengti galimų neigiamų pasekmių. Ypač tai būdinga valstybėms, kurios neturi didelės karinės galios ir nėra saugios geopolitiškai. Tokioje padėtyje buvo, yra ir, matyt, bus Lietuva.

Nagrinėdami valstybės istoriją, visada galime apsvarstyti tik jos padarytus politinius sprendimus, išryškinti pasiekimus ir klaidas. Tačiau ir tai gali palengvinti darbą valstybininkui, ieškančiam istorijos tęsinio ateityje. Istorijos faktai leidžia pasirinkti tokius sprendimus, kurie tautai ir valstybei būtų palankiausi: duotų didžiausią naudą ir mažiausią neišvengiamą nuostolį.

XX amžiuje lietuvių tautos ir valstybės istorijoje būta kelių lemtingų posūkių, iš esmės pakeitusių jos būseną. Kai kurie iš jų galėjo turėti ir kitokias išeitis. Tačiau mūsų veiksmus diktavo tiek išorinės, nuo mūsų nepriklausančios aplinkybės, tiek ir visuomenės bei valstybės vadovų pasirinkti sprendimai.

Nepriklausomybės atkūrimas ir Vilniaus krašto problema

Prielaidą Lietuvos valstybei atkurti 1918 metų vasario 16 d. sudarė Pirmasis Pasaulinis karas bei abiejų konfliktų pusių – Rusijos ir Vokietijos pralaimėjimas. Visa tai įvertinusi Lietuvos Taryba išnaudojo palankią padėtį ir priėmė teisingą sprendimą. Vargu, ar buvo įmanoma tuo metu ką nors dar geriau padaryti. Tačiau tą sėkmę tuoj pat palydėjo ir pirmoji didelė nesėkmė – Vilniaus krašto praradimas. Tai nulėmė ką tik susikūrusios Lietuvos valstybės politinis ir karinis silpnumas, sovietų – lenkų konflikto padariniai, palankūs Lenkijai, Vakarų Europos šalių požiūris į Lenkiją kaip į galimą

užtvarką nuo bolševizmo plitimo.

Panagrinėkime, kokie galėjo būti kiti Vilniaus krašto problemos sprendimai:

1. Jeigu Sovietų Rusija būtų sumušusi Lenkiją, ji ją tuoj pat būtų susovietinusi, o mums grąžinusi visą teritoriją, numatytą 1920 m. liepos 12 d. sutartyje. Toks sprendimas būtų buvęs mums palankus, bet mažai tikėtinas.

2. Padariusi tai, kas išvardinta pirmajame punkte arba net ir negrąžinusi Vilniaus krašto, Sovietų Rusija būtų atėjusi į Lietuvą "daryti revoliucijos" ir ją prisijungusi. Toks sprendimas – labiau tikėtinas. Lietuvai jis būtų buvęs žalingesnis: būtų sustojęs tautinės savimonės ugdymo procesas, įvykusi ankstyvoji sovietizacija, patirti dideli nuostoliai II-ojo Pasaulinio karo metu ir t.t.

3. Jeigu Sovietų Rusija ir Lenkija būtų karą baigusios "lygiosiomis", tai Vilnius galėjo grįžti Lietuvai be sovietinės okupacijos grėsmės. Tai būtų pats palankiausias Lietuvai Vilniaus krašto sprendimas. Tačiau, kaip matome, visos trys tokių sprendimų galimybės priklausė ne tiek nuo Lietuvos, kiek nuo kaimyninių valstybių jėgų santykio.

Mažosios Lietuvos likimas

Lietuvai nepavyko paveikti, kad prie atsikuriančios valstybės būtų prijungta visa Mažoji Lietuva, įskaitant Tilžės – Įsručio kraštą. Ši žemė iš karto tapo tarptautinių intrigų taikiniu. Tačiau Lietuva pasinaudojo ryžtingu veiksmu – sukilimu Klaipėdos krašte – ir jį "de facto" prisijungė, o vėliau iškovojo ir pripažinimą "de jure". Kai kas šį veiksmą lygina su Lenkijos antpuoliu, užgrobiančiu Vilniaus kraštą. Tačiau yra esminiai teisiniai skirtumai. Klaipėdos kraštas buvo atskirtas nuo Vokietijos, tačiau dar niekam neperleistas, o Vilniaus kraštas Lietuvos – Rusijos sutartimi jau buvo perleistas Lietuvai. Lenkija šį

kraštą okupavo, neturėdama į jį jokių teisių.

Tiek Lietuvos, tiek kitų valstybių padaryti sprendimai dėl Vilniaus ir Klaipėdos kraštų sudarė tam tikrus pretekstus plėtoti įvykiams Lietuvoje 1938 - 1940 metais ir vėliau. Tačiau tų įvykių tikroji – pagrindinė priežastis taip pat iškilo ne Lietuvoje. Ją sąlygojo pasikeitusios didžiųjų valstybių jėgų santykis ir bręstantis jų susidūrimas. Kokios galėjo būti kitos šių pokyčių galimybės ir kokia linkme jos galėjo pakreipti Lietuvos istoriją?

1. Jeigu 1938 metais Lietuva nebūtų priėmusi Lenkijos ultimatumo ir neužmezgusi su ja diplomatinio santykių, toliau įvykiai galėjo plėtotis tokiomis kryptimis:

1) Lenkija būtų įsiveržusi į Lietuvą ir ją okupavusi arba suformavusi vasalinę prolenkišką vyriausybę. Ta proga ir Vokietija būtų atsiėmusi Klaipėdos kraštą. Vėlesniame Ribentropo – Molotovo pakte tokie sumanymai ir buvo numatyti;

2) Lietuva būtų atitekus Vokietijai, bet be Vilniaus krašto, nes pastarasis būtų atitekęs Baltarusijai. Po karo Lietuva būtų tapusi "liaudies respublika", panašiai kaip Lenkija, Vengrija ir kt. Ji būtų dalyvavusi Rytprūsių dalybose, kompensuojant jai už Vilniaus kraštą, t.y. pakartoti veiksmus, primenantčius Lenkijos žemių kaitą. Geriausiu atveju 1944-1945 metais Lietuvai būtų buvusi perduota dar ir Vilniaus krašto dalis;

3) Lietuva būtų atitekus sovietams ir būtų pakartoti tie patys veiksmai, kurie įvyko faktiškai. Tačiau sovietai būtų užėmę Lietuvą 1939 metais, spausdami lenkus jų karo su vokiečiais metu. Nuo 1939 metų rudens ir po karo Lietuva būtų buvusi susovietinta. Po karo Lietuvai būtų grįžę Vilniaus ir Klaipėdos kraštai;

4) sovietams arba vokiečiams išreiškus griežtą protestą, Lenkija būtų nuo Lietuvos okupacijos susilai-

SVEIKINAME 24-OJO AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS SEIMO DALYVIUS!

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos Čikagos skyriaus pirmininkė Eleonora Valiukėnienė rūpinasi 24-uju seimo rengimu

kiasi. Tačiau vėlesnė įvykių eiga būtų buvusi ta pati, kuri įvyko faktiškai.

2. Panagrinėkime galimus istorijos tęsinius, jeigu Lietuva 1939 metų pavasarį nebūtų sutikusi perleisti Vokietijai Klaipėdos kraštą. Tuomet vokiečiai būtų okupavę Lietuvą ir ji, geriausiu atveju, būtų tapusi Vokietijos protektoratu be Klaipėdos ir Vilniaus krašto. Po karo Lietuva, kaip pirmoji nuo Vokietijos agresijos nukentėjusi valstybė ir faktiškai sąjungininkų aljanso narė, būtų dalyvavusi Rytprūsių dalybose, o 1944-1945 metais gal būtų atgavusi ir Vilniaus kraštą. Lietuva būtų išlikusi nesusovietinta, bet paversta "liaudies respublika".

3. Jeigu 1939 metais Vokietijos – Lenkijos kare Lietuva būtų užėmusi provokišką poziciją ir kartu su vokiečiais kariavusi prieš Lenkiją, siekdama atsiimti okupuotą Vilniaus kraštą, kaip siūlė K.Škirpa, ji būtų laikoma Vokietijos sąjungi-

ninke. Tuo metu ji jau būtų nebeturėjusi Klaipėdos krašto. Jai būtų tekę aktyviai dalyvauti Vokietijos kare su Sovietais. Tačiau po karo jos likimas būtų buvęs dar labiau sudėtingas. Ypač tai būtų atsiliepę dėl Vilniaus krašto. Juk visos su vokiečių pagalba atgautos arba įgytos teritorijos po karo buvo atimtos ir grąžintos buvusiems jų valdytojams arba perduotos antihitlerinės koalicijos sąjungininkams. Taip atsitiko Vengrijai, Rumunijai, Suomijai ir pan. Ašmenos ir Svyrių apskritys, kurias vokiečiai buvo perdavę Lietuvai, po karo be jokių išlygų perduotos Baltarusijai. Klaipėdos kraštas greičiausia būtų priskirtas prie Rytprūsių ir perduotas vadinamajai Kaliningrado sričiai. Lietuva būtų buvusi susovietinta ir pasilikusi be Vilniaus ir Klaipėdos kraštų.

(Bus daugiau)

Girdėta iš Vilniaus

• **ĮKURTA VIDURIO POLITINIŲ JĖGŲ SANTALKA.** Rugpjūčio 1 dienos pareiškime Lietuvos tautininkų sąjunga, Lietuvos Centro sąjunga, Lietuvos Demokratų partija ir V. Adamkus pasirašė bendrą pareiškimą, kuriame paskelbta apie plačios vidurio pakraipos politinių jėgų koalicijos sudarymą. Ši koalicija buvo pavadinta "Vidurio jėgų santalka". Kitos partijos taip pat pakviestos į šią koaliciją.

• **POLITKALINIAI PRISIJUNGĖ PRIE VIDURIO POLITINIŲ JĖGŲ SANTALKOS.** Lietuvos politinių kalinių partija pritaria pareiškimui dėl vidurio politinių jėgų santalkos rinkimuose į Seimą. Ji prisijungė prie Lietuvos tautininkų sąjungos, Lietuvos demokratų partijos, Centro sąjungos ir JAV gamtosaugininko Valdo Adamkaus įkurtos koalicijos. LPKP pareiškime, apgailestaujama, kad pastaruoju metu vis labiau ryškėja LDDP ir konservatorių noras valdyti Lietuvą pakaitomis. "Tai ypač pasireiškė, priimant Konstitucijos 47 straipsnio pataisą ir naują Seimo rinkimų įstatymo redakciją", rašoma pareiškime. Gyvenimas jau yra įrodęs vienvaldiškumo žalingumą Lietuvai. "Tik koalicinis Seimas atspindėtų ir galėtų įgyvendinti visų Lietuvos gyventojų lūkesčius", – nurodoma dokumente.

• **LIETUVOS SEIMO RINKIMUOSE GALĖS DALYVAUTI 33 PARTIJOS BEI POLITINĖS ORGANIZACIJOS.** Lietuvoje yra 33 partijos ir politinės organizacijos, turinčios teisę kelti savo kandidatus būsimojo Seimo rinkimuose. Paskutinės trys iš šio sąrašo Teisingumo ministerijoje įregistruotos vos prieš kelias dienas. Tai Lietuvos tautinių mažumų aljansas, Krikščionių demokratų sąjunga ir Lietuvos gyvenimo logikos partija. Lietuvos tautinių mažumų aljanso (LTNMA) steigiamoji konferencija įvyko rugpjūčio pradžioje. Jos steigėjais tapo per 400 įvairių tautybių žmonių. Iki įregistravimo visiškai negirdėtos Lietuvos gyvenimo logikos partijos (LGLP) pirmininkas profesorius Vytautas Bernatoniš sakė, kad ši partija dar galutinai nėra apsisprendusi, ar dalyvaus Seimo rinkimuose. Jos steigiamoji konferencija vyko birželio 26 dieną, jos steigėjais tapo daugiau kaip 500 Lietuvos piliečių.

• **PREZIDENTAS SIŪLO NUMATYTI PASTOVIA SEIMO RINKIMŲ DATĄ.** A. Brazauskas siūlo, kad kartu su Seimo rinkimais spalio 20 dieną būtų surengtas referendumas dėl nuolatinės eilinių Seimo rinkimų datos nustatymo. Kalbėdamas per televiziją, A. Brazauskas sakė manęs, kad eiliniai Seimo rinkimai turėtų būti rengiami balandžio mėnesį. Tuomet, pasak jo, iki vasaros būtų sudaryta nauja Vyriausybė. Ji laiku parengtų kitų metų biudžetą ir geriau pasiruoštų šaltajam metų laikotarpiui. Tokį reikalavimą Lietuvos tautininkų sąjunga ne kartą išsakė Prezidentui, tačiau jai pritarta tik dabar.

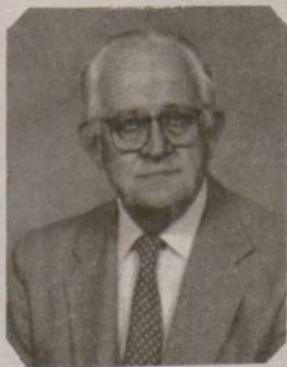
• **TAUTININKAI – PRIEŠ MIRTIES BAUSMĖS PANAIKINIMĄ.** Lietuvos tautininkų sąjunga yra prieš Prezidento Algirdo Brazausko siūlymą sustabdyti mirties bausmės vykdymą Lietuvoje, o vėliau jos visai atsisakyti. LTS pirmininkas Rimantas Smetona spaudos konferencijoje nurodė, kad asmuo, tyčia nužudęs žmogų sunkinančiomis aplinkybėmis, turi būti nubaustas mirties bausme. Jis taip pat sakė, kad tautininkų rinkimų programoje numatyta mirties bausmę taikyti ir narkotikų platintojams Lietuvoje. "Narkotikai taip pat sąmoningas žmonių žudymas, todėl jų platintojams turi būti taikoma griežčiausia bausmė".

• **PAGALBA GRĮŽTANTIEMS TREMTINIAMS.** Lietuvos Seimas pritarė "Grįžtančių tremtinių aprūpinimo gyvenamuoju plotu" programos finansavimui. Seimas taip pat leido Vyriausybei pasirašyti sutartį su Europos Tarybos Socialinio vystymo fondu dėl 12,5 milijono dolerių paskolos šiai programai finansuoti. Numatoma, kad per artimiausius penkerius metus, kai bus vykdoma "Grįžtančių tremtinių aprūpinimo gyvenamuoju plotu" programa, į Lietuvą sugrįš apie 1500-2000 šeimų. Norint juos aprūpinti gyvenamuoju plotu, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, reikėtų daugiau kaip 115 milijonų litų.

• **PASAULIO BANKAS SKOLINA 80 MILIJONŲ DOLERIŲ.** Pasaulio bankas suteiks Lietuvai 80 mln. JAV dolerių paskolą, pranešė spaudos konferencijoje Pasaulio banko Rytų Europos ir Centrinės Azijos regiono departamento direktorius Basil Kavalsky. Pirmąją 40 mln. dolerių paskolos dalį Lietuva turėtų gauti rugsėjo – spalio mėnesiais, kitą – įvykdžiusi tam tikrus Pasaulio banko reikalavimus – ateinančių metų kovą – birželį. Paskolą reikės grąžinti per 17 metų, pradedant šeštaisiais metais nuo jos gavimo. Paskola teikiama už 7,4 proc. metinių palūkanų.

Iš visur – apie viską

REFORMOS, RINKIMAI IR STUDENTIŠKI PRISIMINIMAI

Algirdas Pužauskas

Kinija stiprėja

Komunistinės Kinijos vadovas, jos ekonominių reformų pradininkas Den Siao Pinas rugpjūčio 22 dieną šventė 92 metų sukaktį. Paskutiniu metu jis nebesirodo viešumoje. Sakoma, kad jis gyvena savo dukterų globojamas, tačiau dar esąs stiprus dvasioje. Kinijoje iškilo nauji vadovai. Užsienio stebėtojai kalba, kad tarp jų vyksta tylios, bet atkaklios varžybos dėl vyriausios valdžios. Tačiau ilgas Deno amžius privedė prie to, kad valdžia tikriausia pereis į kitas rankas be didesnių sukrėtimų. Jo įpėdiniu laikomas dabartinis Kinijos prezidentas Jang Siao Minas, kuris šalia to titulo dar yra ir Kinijos karinės komisijos narys, turįs gerus ryšius su Liaudies kariuomenės generolais.

Prezidentas Jangas yra nuosaikus reformatorius. Nežiūrint laisvosios rinkos sukeltų pasikeitimų, jis dar bando išlaikyti ir valstybės valdomas pramonės šakas, kad nereikėtų atleisti darbininkų, uždaryti nuostolingų valstybei fabričių. Kartu Jangas esąs ir didelis nacionalistas, bandąs siekti, kad Kinijos įtaka Azijoje ir visame pasaulyje būtų proporcinga jos gyventojų skaičiui.

Ekonominės reformos, pradėtos 1978 metais, parodė, kad Kinijos ekonomika auga greičiau, negu buvo tikėtasi. Nors dar liko daug "centrinio planavimo" elementų, visuminis gamybinis produktas auga apytiksliai 8% per metus. Jei 1978 metais Kinija eksportavo į užsienį žaliavų ir prekių už 9,8 milijardus dolerių, tai 1994 metais eksportas jau pasiekė 121 milijardą. Plečiami prekybos ryšiai su Japonija, Amerika ir su kaimyninėmis Azijos šalimis. Nežiūrint komunistų valdžios vykdomo žmogaus teisių varžymo,

užsienio korporacijos investuoja Kinijoje daug lėšų. Ateinančiais metais prie jos pagal susitarimą su Britanija bus prijungtas kaimyninis Hong Kongas. Kinijos galimybės žengti pirmyn dar labiau padidės.

Tabako karas

Prezidentas Clintonas rugpjūčio 23 d. pasirašė įstatymą, kuris įpareigoja Maisto ir Vaistų administratoriams tvarkyti ir reguliuoti tabako produktų gamybą, reklamą ir prekybą. Pagaliau pripažįstama, kad tabakas yra narkotikas, prie kurio priprantama. Prezidentas išreiškė ypač didelį susirūpinimą, kad vis daugiau amerikiečių pradeda rūkyti, dar nesulaukę 18 metų. O tai yra nelegalu beveik visose valstijose.

Prezidentas savo pareiškime, kurį jis paskelbė Baltųjų rūmų sodelyje, nurodė, kad tabako gaminiai sukelia vėžį, nuo kurio kasmet miršta apie 400,000 amerikiečių. Tai yra net šiek tiek daugiau mirčių, negu nuo AIDS, savižudybių, alkoholio, eismo nelaimių bei žmogžudysčių, viską kartu sudėjus.

Naujasis įstatymas draudžia pardavinėti cigaretes jaunesniems kaip 18 metų. Jiems draudžiama ir turėti cigarečių ar kitų tabako gaminių. Pagauti jaunuoliai baudžiami bauda iki 100 dolerių.

Šiuo metu jau 11-oje valstijų tabako bendrovės laukia teismų, kurie bando priversti cigarečių gamintojus sumokėti Medicaid nuostolius, jei šiai agentūrai teko mokėti gydymo išlaidas asmenų, susirgusių plaučių vėžiu ar kitomis ligomis nuo rūkymo. Rugpjūčio mėn. Floridoje žiuri priteisė 750,000 dol. rūkoriai Grady Karteriui, kuris 40 metų rūkė britų "BAT Industries Amerikos skyriaus" Brown ir Williamson fabrikuose gaminamas "Lucky Strike" cigaretes. Firma su tokio teismo sprendimu nesutiko ir kreipėsi į apeliacinę instanciją. Firmos advokatai teisme įrodinėjo, kad vėžį gavęs G.Karteris nebuvęs prievartaujamas, t.y. verčiamas rūkyti. Visi rūkoriai rūko laisva valia, nors ir žino, kad tai nesveika.

Nors tabako firmos daug panašių bylų yra laimėjusios, tačiau po Floridos teismo sprendimo, tabako bendrovių akcijų kainos biržoje gerokai nukrito. Karterio bylai daug padėjo faktas, kad advokatai sugebėjo rasti dokumentus, kurie rodė, kad dar 1960 metais britų bendrovės tyrimai įrodė, kad nikotinas yra tokia medžiaga, prie kurios įprantama (addictive), o amerikiečiai tabako įmonių vadovai dar neseniai, 1994 metais Kongrese viešai paneigė, kad galima įprasti naudoti tabaką ir tapti jo vergu.

Malonu prisiminti

Demokratų partijos konvencija, prasidėjusi rugpjūčio 26 d., priminė tos partijos suvažiavimą Čikagoje 1968 metais, kai dar vyko Vietnamo karas ir jaunimo kairiojo sparno demonstracijos buvo kasdieninis įvykis. Demokratinė miesto vadovybė ne tik pasirūpino, kad partijos suvažiavimas vyktų be didesnių trukdymų, bet paskyrė mieste dvi vietas, kuriose nenuoramos galėtų išdėstyti savo pageidavimus ir išlieti pyktį. Miesto valdžia protestams skirtose vietose pastatė kalbėtojams tribūnas, pasirūpino mikrofonais, įrengė net viešuosius tualetus.

Tačiau ir toks palankus miesto vadovybės elgesys sukėlė protestus. Amerikos pilietinių laisvių sąjunga pasiskundė teismui, kad miestas varžo kalbos laisvę. Piliečiai, atseit, privalo turėti teisę savo protestus ir pamokymus išreikšti demokratų konvencijoje.

Miestui iškeltos penkios bylos. Vienas skundas yra iš "Afrikos liaudies revoliucinės partijos", kitas iš "Lesbijiečių keršto" grupės. Kai kurias sąjungas miesto vadovai prikalbino ruošti savo suvažiavimus kur nors kitur. Louiso Farrakhano musulmonai taip ir padarė. Sena organizacija "Studentai už demokratinę visuomenę" ir "Tautinis mobilizacijos komitetas Vietnamo karui užbaigti" apsidžiaugė, kad numatytos netrukdomos vietos demonstruoti, nes anų dienų vadai ir veikėjai šiandien jau yra prazilę ir nutukę, nepasirūžę kautis su policija.

(Nukelta į 3 psl.)

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiros numerio kaina 65 centai • Straipsniai pasirašyti pavardėmis, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Redaktoriaus skiltis

KIEK PARTIJŲ REIKIA LIETUVAI?

Lietuvoje jau užregistruotos 33 partijos. Niekas negali garantuoti, kad neatsiras dar kelios, pasirengusios dalyvauti kovoje dėl valdžios.

Yra karštai įrodinėjanti, kad partijų gausa rodo valstybės demokratiškumą. Yra aiškinanti, kad tvarkai palaikyti užtenka dviejų stiprių, tarpusavyje besivaržančių politinių srovių. Ideologiniai skirtumai tarp jų – beveik neįžiūrimi, tad lieka tik skirtingų finansinių grupuočių interesai. Abi didžiosios partijos, pakaitomis valdančios šalį, labai stropiai saugo, kad tik neatsirastų stipri trečioji. Vos tik toks pavojus joms pasirodo, tuoj abi pečius kartu suremia. Gana daug dvipartystės požymių matome ir šių dienų Lietuvoje.

Visai neseniai Lietuvoje buvo viena "partija", kuri sakėsi mokanti palaikyti "pačią demokratiškiausią santvarką pasaulyje". Persidažiusi ir persirengusi, ji ir nepriklausomybę atkūrus, bandė vienvaldiškai "ūkiškai" šeiminkauti. Kas iš to išėjo, patys už ją balsavusieji ant savo kailio pajuto.

Partijų atsiradimą pirmiausia sąlygoja atitinkamų socialinių sluoksnių susidarymas. Naivu būtų manyti, kad visiškos ūkinės ir politinės suirutės sąlygomis gali susidaryti pakankamai gausūs skirtingi socialiniai sluoksniai. Nepaprastas didžiosios gyventojų dalies nuskurdinimas prie to tikrai neveda.

Dalis partijų, veikiančių šiandieninėje Lietuvoje, yra atkurtos pasinaudojant jų istoriniu tęstinumu, kurį buvo nutraukusi okupacija. Kitos sukurtos, nusižiūrėjus į svečias šalis, nesukant sau galvos, ar yra jas atitinkanti socialinė ir ekonominė terpė.

Tačiau nuo to, kad žmogus pasivadina "krikščionių-demokratu", "socialde-

mokratu", "liberalu" ar "konservatoriumi", nuo to, kad jis įstoja į tokio pavadinimo "partiją", beveik niekas jame nepasikeičia. Žmogus tiesiog pasiskelbia, kad stoja į kovą dėl valdžios arba remia jos siekiančius savo "partiečius". Lietuvos politinių partijų socialinė struktūra rodo, kad neretai nėra jokių pasaulėžiūrinių skirtumų tarp įvairiausių "partijų" narių.

Nėra tikrų ideologinių prieštaravimų tarp penkių dešiniųjų politinių jėgų: Tėvynės sąjungos, Lietuvių tautininkų sąjungos, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungos bei Krikščionių demokratų ir Lietuvos demokratų partijos. Visos šios sąjungos ir partijos vertina tautiškumą, krikščionybę ir demokratiją. Sutampa dauguma jų filosofinių, politinių ir ekonominių nuostatų. Tai galėtų būti jėga, kurios joks LKP-LDDP klanas neįveiktų. Ji galėtų bendromis jėgomis sudaryti darbingą vyriausybę, pertvarkyti teisėsaugos sistemą ir imtis svarbiausio dalyko – ūkio atkūrimo.

LDDP savo "palydovų" struktūrą jau sukūrė ir rimtai ruošiasi užimti jei ne daugumą, tai bent gana žymią Seimo narių vietų dalį. Gi dešiniojoje stovykloje – erzelynė. Itin pavojingas konservatorių "koketavimas" su LDDP. "Lietuvos aidas" – bene vienintelis įtakingas laikraštis, kuriuo iki šiol bandė pasitikėti dešinieji, dabar spausdina rašliavą, kurioje aršiai koneveikiami bendražygiai, ranka rankon dirbę nuo pat pirmųjų Atgimimo dienų. O kaip vertinti tai, kad net krikščionių demokratų rinkiminė programa vadina ma socialistine, atseit siekiančia "atimti turtą ir jį perdalinti"? Ko tada stebėtis, kad tiek konservatoriai, tiek LDDP sutartinai niekina bet kurį bandymą sudaryti nuosaikesnių dešiniųjų jėgų sąjungą.

Juozas Žygas

Lietuva daugeliu atžvilgiu yra neatpažįstamai pasikeitusi. Tad yra daug gerų, bet yra ir blogų išpūdžių. Nežiūrint ilgos okupacijos ir jos sąlygotų pasekmių, yra gana didelė pažanga padaryta. Pagrindiniai keliai – geri, net ir bažnytkaimių keliukai asfaltuoti. Tad ir ūkininko arkliukas, nors ir nepergeriausiai atrodantis, bet vežimą, turintį guminius ratus, ir be botago veža. Vilniaus, Kauno, Trakų, Prienų, Marijampolės, Vilkaviškio, Kybartų ir Klaipėdos apylinkėse aukštos įtampos elektros perdavimo linijos niekuo nesiskiria nuo matomų Amerikoje. Tarp miestelių ir bažnytkaimių einančių žemesnės įtampos paskirstymo linijų stulpai visur yra betoniniai. Medinių pakrypusių stulpų mažai kur beteko matyti.

Mažuose miesteliuose, kurių namai nuo kaimo nelabai skyrėsi, dabar beveik visur matome ir penkiaaukščių pastatų. Televizija po miestelius ir kaimus paplitusi. Matosi net ir lėkštinių

(palydovinių) antenų.

Gražios ir gerai sutvarkytos Antakalnio ir Petrašiūnų kapinės. Nutiesti geri takai, kad neberekėtų per purvą bristi. Daugelis kapinių yra aprūpintos vandeniu. Tad atvykusieji savo artimųjų kapus aplankyti, be didelio vargo ir gėles palaistyti gali. Vilniaus Antakalnio kapinėse Sausio 13-tos žuvusiųjų kapai – ypač gražiai sutvarkyti. Tad ir nenuostabu, kad visi aukštieji pareigūnai, kurie su oficialiais vizitais atvyksta, yra ten vežami. Nors Vilniuje dabar gėlės nėra pigios, bet ant jų kapų visuomet gėlių padėta. Nuo jų kairėje pusėje, kiek tolėliau, yra komunistinių didžiųjų kapai. Jų yra gana daug. Ši dalis užima didelį plotą. Ji – tvarkinga, tačiau gėlių nematyti. Atrodo, kad "liaudis" savo "vadus" užmiršo. Dar yra laisvų vietų, tad pajuokavau, kad gal ir kai kam iš dabartinių vadovų vieta yra ten numatyta.

Gerą išpūdį daro prie Rumšiškio esantis "Liaudies buities muziejus". Pėsčiomis jo būtų neįmanoma apeiti, todėl leidžiama ir automobiliais važiuoti.

Iš buvusių mano jaunystės dienų prisiminimų yra: Valstybės teatras, kavinė "Aldona" ir "Trijų milžinų" restoranai. Teatras iš lauko atrodo tvarkingai, bet jokiame spektaklyje neteko daly-

vauti. "Aldonos" mano pažįstami kauniečiai visai neatsimena. O "Trijų milžinų" tai tik statulos likę. Net gailios, kad pabandžiau į vidų įeiti. Tai kažkada buvo pats gražiausias ir moderniausias Kauno restoranai su tokia antrame aukšte buvusia pokylių sale, kurios net Lenkijos karo atašė pavydėjo. Dabar visa tai paversta kažkokiu baiganu. Vos tik įėjus susidarė toks slegiantis išpūdis, kad netekau noro žvalgytis. Dažnai taip yra: ko nesunaikina svetimieji, tą patys lietuviai užbaigia niokoti.

Patį blogiausią išpūdį paliko viešieji higienos įrengimai. Apie tai ne kartą vokiečiai rašė, o ir mūsų spauda netylėjo. Tačiau Lietuvoje ta tema yra beveik "tabu". Apie kokį valstybės įvaizdį galima kalbėti, kuomet pagrindiniams higienos reikalavimams jokio dėmesio nerodoma. Tokiems ministeriams ir Seimo nariams, kurie šių "įstaigų" privatizavimą sugalvojo, valdžiai pasikeitus, už bausmę reikėtų paskirti penkeriems metams būti jų prižiūrėtojais. Galėtų sėdėti ir "popieriukus" dalinėti. Sakyčiau, kad tai yra sąmoningas ir aiškus Lietuvos priešų sumanymas. Tik tie gali taip pasielgti, kurie visokiais būdais stengiasi, kad Lietuva nuo Azijos toli nenueitų!

Iš visur – apie viską

• Rusijos seimas patvirtino Černomyrdiną premjeru: 314 balsų – "už", 85 – "prieš". Jei prezidentas B. Jelcinas mirtų, premjeras trims mėnesiams taptų prezidentu. Apie Jelcino sveikatą sklinda įvairūs gandai: jis esąs labai pavargęs, ilsisi, turįs užsikimšusias arterijas, todėl visame pasaulyje ieškoma chirurgų, kurie jį operuotų. Rugpjūčio 18 d. "Time" žurnalas paskelbė žinią iš Maskvos, kad B. Jelcino sveikata labai pablogėjo, kai jis metė vartoti gydytojų prirašytus vaistus ir kelias dienas gerai "pabaliavojo". Tai ne tik palietė jo širdį, bet ir užkimšo kairiąją smegenų pusę.

• Rusijos paskirtą saugumo tarnybos viršininką, atsargos generolą A. Lebedį, kuriam pavesta "sutvarkyti Čėčėniją", "Izvestijų" politinis apžvalgininkas Stepanas Kiseliovas pavadino generolu be kariuomenės. Tarsi jis būtų įmestas į plaukimo baseiną ir jam įsakyta plaukti, nors

(Atkelta iš 2 psl.)

baseine nėra nė lašo vandens. Čėčėnijoje A. Lebedis tarėsi su trimis čėčėnų vadais: rusų statytiniu Doku Zavgajevu, su čėčėnų kariuomenės štabo viršininku Aslanu Maschadovu ir su anksčiau Maskvoje derybas vedusiu Zelimchanu Jandarbijevu. Čėčėnų partizanų žemesnieji vadai tvirtina užsienio spaudai, kad "šventasis karas" bus tęsiamas, kol čėčėnai laimės visišką nepriklausomybę.

• Kambodžijos komunistų kariuomenei trūksta ne tik šovinių, bet ir maisto. Susirgus arba gal net mirus vadui Pol Potui, jo pavaduotojas ir svainis Jeng Sary's pasiūlė vyriausybei tartis dėl taikos, dėl komunistų įsijungimo į normalų demokratiškos opozicijos judėjimą. Vyriausybė atmetė "raudonųjų khmerų" pasiūlymus, nes žino, kad jų kareiviai pastaraisiais metais dezertyruoja. Užuoť kariavę prieš "kapita-

listinę" vyriausybę, jie sunaikia dirba. Kareiviai kerta medžius, kurie siunčiami į Tailandą arba kalnuose dirba kasyklose, ieškodami brangiųjų akmenų, kuriuos parduvinėja komunistų vadai.

• Reformų partijos steigėjas ir prezidentinis kandidatas Ross Perot, pagal "Forbes" žurnalą, yra "vertas" \$2.6 milijardų.

• Nigerijos karinis diktatorius generolas Sanis Abachas rugpjūčio mėnesio viduryje pašalino iš pareigų 30-ties apygardų karinius viršininkus.

• Jordanijos karalius Hussein po šešerių metų pertraukos aplankė Saudo Arabijos karalių Fahdą. Šis buvo supykęs, nes Jordanija "dykumos karo" metu palaikė Iraką. Tūkstančiai Jordanijos darbininkų dirbdavo Saudo Arabijoje. Jie buvo išvaryti namo. Ta pačia proga karalius Fahdas išvarė visus palestiniečius – apie 600,000.

T Ė V Y N Ė S P A D A N G Ė J E

APMASTYMAI PRIE ATKASTO MOTINOS KAPO

Vytautas Kaziulionis

Pirmiausia pamėgin-
siu paaiškinti apie dvasinę
būseną žmogaus, atliekančio
tokius neįprastus darbus: per-
laidojančio žuvusius partizan-
us, iškasančio amžino įšalo
žemėje artimų žmonių palai-
kus. Aiškumo dėlei tenka
sugrįžti į netolimą praeitį.
1947 metais kartu su tėvais
buvau ištremtas į Vakarų
Sibiro Tiumenės sritį, Baika-
lovo rajoną (vėliau priskirtą
prie Jarkovo rajono), į Bača-
lino medžio apdirbimo įmonės
gyvenvietę. 1951 m. ko-
vo 8 d. už nelegalią veiklą
draugijoje "Priesaika ištė-
mime" buvau suimtas ir Va-
karų Sibiro karinio tribunolo
nuteistas sušaudyti. Po trijų
mėnesių šį sprendimą pakeitė
į 25 metus ypatingojo režimo
lagerio.

Tėvai, išauginę sep-
tynis vaikus, gilioje senatvėje
netekę sveikatos, atsidūrė
skurde ir vienvietėje. Neilgai
jie ištvėrė, pakirsti vargo ir
dvasinės depresijos. Po dvie-
jų metų mirė tėvas. Nebeilgai
gyveno ir motina, nors sesuo
Bronė ją pasiėmė į Kazach-
staną. Ji pati su mažais vaikais
atvažiavo pas vyrą, kuriam,
paleistam iš lagerio, į Lietuvą
grįžti neleido. Motina mirė
1955 metais.

Praėjo 25 metai. Su-
žinoję, kad Akmolinsko (Ce-
linogrado) miesto kapinės,
kuriose ji buvo palaidota, lik-
viduojamos, 1980 metų rudenį
su seserimi Brone nuvažiavo-
me iškasti jos palaikų. Žino-
dami, kaip sunku per-
kopti biurokratinis barjerus
ir gauti oficialų leidimą pa-
laikų pervežimui keletos
tūkstančių kilometrų atstumu,
be to dar ir lėšų stokodami,
nutarėme pergabenti slapta.

Atvykome jau pasi-
baigus perlaidojimo terminui.
Kapinių teritorijoje, ten, kur
palaikai jau buvo iškasti, žio-
jėjo duobių akivarai. Juodas
kiaurymės dar labiau išryš-
kino iškritęs pirmutinis ruden-
s sniegas. Atrodė, kad
viesulas ar iš paties pragaro
ištūkusios jėgos čia uoliai
pasidarbavo. Aplinkui mėtėsi
arba iš po žemių kyšojo pra-
voslaviškų kryžių nuolaužos.
Tuos kryžius prieš 25 metus
žmonės statė ant artimųjų
kapų. Tačiau spartėjant bol-
ševikiškam dvasiniam geno-
cidui, kryžiai pasidarė nereik-
alingi. Kapinės iš visų pu-
sių jau supo penkiaaukščiai
standartiniai namai, iš kurių
gyventojai vilko šiukšles, su-
kaupias balkonuose ir sandė-
liukuose. Jie vertė jas, kur
pakliuvo, net į buvusias ka-
pavietes arba neliestų kapų
aptvarėlius. Kapinės pavirto į
sąvartyną, kuriame šmizinėjo
perkarę šunys ir benamės
katės. Prie centrinių vartų
kriokė buldozeris, traiskyda-
mas žmonių kaulus, prieš
save ritinėdamas kaukoles. Šiam "bolševikinės kultūros
ansamblui" retų pušų viršū-
nėse pritarė pulkai varnų, ku-
rios tartum šmėklos plasnojo
virš išniekintų ramybės ir
amžino poilsio vietų. Pavėla-
vę dar nors vieną dieną, bū-
tume radę tik kalnus sustum-
tų žemių su boluojančiais
žmonių kaulais. Ačiū Dievui,
suspėjome.

Surasti kapą nebuvo
sunku, kadangi sesuo Bronė
pati palaidojo motiną. Tuo
laiku jos vyras dirbo stalių
dirbtuvėse, todėl tvorelę
sukalė iš ažuolinių lentelių,
kurios gana gerai išsilaikė.

Užtvaryje stovėjo ketvirčio
amžiaus neapgadintas aukšto-
kas ažuolinis kryžius.

Nusiminę, nuleidę
galvas stovėjome prie myli-
mos, rūpestingos motinos ka-
po. Šiurpi aplinka skaudino,
tartum replėmis gnaužė šir-
dis. Gerklėje strigo skausmo
ir apmaudo gumulai. Troško-
me kuo greičiau iš svetimos
žemės paimti motinos relik-
vijas, sugrąžinti jas į gimtąją
žemę. Prieš mirtį motina tik
apie tai tekalbėjo, troško at-
gulti amžinam poilsiui Tėvy-
nėje.

Sesuo, daugelį metų
išgyvenusi šitame nesvetin-
game mieste, pažinojo netoli
kapų gyvenančias Pavolgio
vokiečių šeimas. Mudviem
pasitarus, jinai nuėjo pasisko-
linti įrankių, o aš nedelsda-
mas pradėjau ardyti užtvarelį.

Sukalbėję maldele už
mirusią, peržegnoję kapo
kauburėlį, smeigėme kastu-
vus į žemę, mintimis grįžda-
mi į nelemtą praeitį. Pasikei-
dami kasėme rusvą, prie kas-
tuvų limpančią žemę. Be po-
ilsio plūkėmės kone visą
rūškaną rudens dieną, kol pa-
siekėme tikslą.

Ažuolinis karstas, iš-
gulėjęs ketvirtį amžiaus, pa-
juodavo, tačiau išliko nesu-
tręšęs ir nesupuvęs. Net ant-
vožas, ant kurio stovėjau, pa-
tikimai atlaikė mano svorį.
Tada pamąsčiau, kad pato-
giausia būtų, išėmus karstą,
pargabenti į gimtąją žemę.

Sesuo buvo viršuje.
Šalia jos – kartoninė dėžutė,
išklota balta drobule, palaikė-
liams sudėti. Ją mums parū-
pino vokiečiai. Iš arti stebė-
dama mane, sesuo ne tiek
pamatė, kiek instinktyviai
pajuto mano nerimą ir neryž-
tingumą.

(Bus daugiau)

ATSAKOMYBĖ 4. ŪKININKAI

Dr. Jonas Jasaitis
(Tėsinys)

Kažkurioje parduotuvė-
je jam pasakė:

– Na, jeigu jau labai ne-
turi kur dėti, tada...

– Kas "tada"? – teirauja-
si ūkininkas?

– Vežk po 15 centų už
kilogramą. Bet, žiūrėk, kad
būtų "rinktiniai"!

Žmogus net įsiutęs tren-
kia durimis: "Verslininkai,
vadinasi! Parazitai, vagys!
Kainos - nežmoniškos, o iš
manęs nori paimti už centus.
Neduosiu, vešiu pats į turgų
ir pardavinėsiu. Niekada gy-
venime nebuvau pardavėjas,
bet pabandysiu."

Deja, turguje tokių bė-
džių, kaip jis, pilna. Kas gra-
žiausias bulves, kas auksinius
miežius, pomidorus ir kitas
gėrybes siūlo. Ir kainos daug
žemesnės negu parduotuvėje.
Bet pirkėjų tiek, kaip savo
dantų senelio burnoje. Pri-
eina moterytė, ilgai varto,
derasi, porą burokėlių nuper-
ka. Vos vienam kitam nusi-
šypso laimė pusmaišį įsiūlyti.
Iki pat pavasario viso gau-
saus derliaus nespėsi par-
duoti. O ir kur jį laikyti? Juk
statyti savo saugyklą net ne-
planavo. Iš kur tai statybai
pinigų paimsi, jei nieko par-
duoti nesiseka?

Suka namo iš tuštėjan-
čio turgaus, o galva vos ne-
plyšta iš skausmo. Tik žiūri,
kad iš paskos didžiulis sunk-
vežimis linguoja. Du vyriokai
iš jo išsiropščia. Pasirąžo,
plačiai išsižergia, lyg patyrę
policininkai prieš eismo tai-
syklių pažeidėją.

– Tai, krauk, tėvai, savo
burokus.

Ūkininkas žiūri apstul-
bęs į nežinia iš kur apsireiš-
kusius. Kas jie per vieni ir
kaip čia atsirado?

– Tai iš kur žinai, kad
parduodu, "sūneli"?

– Mes viską apie tave
žinom.

– O kiek duosi?

– Krauk, tėvai ir ne-
klausk. Dėkok, kad paimam.

– O vis dėlto?

– "Trenktas" tu kaž-
koks. Pen-kio-li-ka...

– Centų?

– O gal manei, kad do-
lerių?

Ūkininkas ir pats nepa-
junta, kaip jo rankose atsiranda
aštrios šakės. Vyriokai su
savo sunkvežimiu akimirks-
niu "išgaruoja". Lieka tik
keiksmų ir grąšinių susitikti
kitoje vietoje smarvė.

Pavakary pasirodo kitas
pirklys. Ramiai, mandagiai
derasi. Galų gale susidera po

25 ct už kilogramą. Pats vos
ne kiekvieną burokėlį ap-
žiūri, nepatikusius svaiddo ša-
lin. Sumoka iš karto.

Po dienos paaiškėja, kad
geležinkelio stotyje stovi
vagonai, į kuriuos Lietuvos
daržų gėrybės kraunamos. Ir
ten "pirkliams" jau mokama
po 1.25 Lt! Už burokėlių
pavežimą apytiksliai šešis
kilometrus – nuo ūkio iki
stoties – po litą gryno pelno
nuo kiekvieno kilogramo!
Tačiau tu, ūkininke, pats ne-
nuveši. Ten viešpatauja kom-
panija, nuo kurios šakėmis
neapsiginsi...

Papasakosiu dar apie
vieną ūkininką, tiksliau, ūki-
ninę. Šiai moteriai apsukru-
mu daugelis vyrų neprilygtų.
Anksti pajutusi apie nebeiš-
vengiamą vadinamųjų "bend-
rovių" griūtį, ji sugebėjo ge-
rai apsirūpinti žemės ūkio
technika. Stovi jos kieme
porą traktorių. Žinoma, ne
naujų, bet dirbti su jais, rū-
pestingai prižiūrint, dar gali-
ma. Prisitempė visokio "pa-
kabinamojo inventoriaus".
Pamačiusi, kaip sunku grū-
dus ir kitas laukų bei daržų
gėrybes parduoti, per kitą va-
sarą ji pasistatė nemažą tvar-
tą. Neilgai trukus viename jo
gale jau ramiai gromulavo
daugiau nei dvidešimt telyčių
ir buliukų, o kitame kriukšėjo
tiek pat riestauodegių. At-
skiruose garduose vartėsi
porą "motininių", žvgyčiojo
vikrus prieauglis. Gerai pri-
žiūrimoje ganykloje vešlią
žolę rūpėjojo tuzinas žal-
margių. Kadangi savo žemės
ne kažkiek turėjo, tai antrą-
tiek jos nebrangiai išsinuo-
mojo. Na, atrodo, toks ūkis
kaip ant mielių turėtų kilti.

Atėjo laikas gyvulius į
mėsos kombinatą vežti. Bet
ten ta pati istorija, kaip ir su
grūdais. Jeigu iš aukšto žiū-
rinčio priėmėjo ir įsiprašėi,
kad ką nors priimtų, tai kada
bus pinigai sumokėti niekas
net kalbėti nenori. Vienintelis
atsakymas: "Palauki!"

O bankelis nelaukia,
skolas reikia kuo greičiau
grąžinti, nes palūkanos to-
kios, kad net išivaizduoti ne-
įmanoma. Ko tik nesigriebė
moteris: ir su mėsininkų savi-
ninkais bandė tartis, ir pati
turguose stovėjo, bet taip
greitai didelio kiekio mėsos
neparduosi.

Atsirado perpirkliai iš
Lenkijos. Mokėjo iš karto do-
leriais, bet kainą tai jau tikrai
elgetišką tesiūlė, o ir prekę
labai priekabiausiai rinkosi.

Nuotraukoje: Ažuolų memorialo šventinimas Daugų kapinėse.

APPLE VASARA LIETUVOJE

APPLE-96 PROGRAMA ĮVYKDYTA

Amanda Muliolienė

Greitai prabėgo keturi savaitės, bendraujant su Lietuvos mokytojais. Grįžau į namus patenkinta, pasisėmusi daug žinių, kupina šviesių išpūdžių. Kaip ir ankstesniais metais, žiniomis dalijomės visi: ir mokytojai iš įvairių Lietuvos kampelių, ir mes, atvykę iš daugelio JAV valstijų.

Šiais metais dviejų savaitių seminarai vyko keturiose vietovėse: Vilniuje, Alantoje, Trakuose ir Šilutėje. Kiekvienoje vietovėje dalyvavo apie 200 mokytojų iš Lietuvos ir 20-25 lektoriai iš JAV ir Kanados. Tuo pačiu metu Kaune vyko papildomi seminarai – intensyvūs kursai pradinukų ir vaikų su specialiais poreikiais mokytojams, tėvams bei internatinių įstaigų darbuotojams. Be jau įprastų srautų paminėtini ir keturi nauji: ūkininkavimas, pilietinis ugdymas, psichologija klasės auklėtojams, gamtosauga bei Logo kompiuterių kalbos programavimo galimybės, dėstant informatiką. Remiantis praėjusių metų Anykščiuose vykusios konferencijos nutarimu, buvo įtraukti dėstytojai iš Lietuvos, kurie dirbo kartu su lektoriais iš JAV ir Kanados.

Iš Clevelando atvykome penkiese: Irena Gedrienė, Danguolė Vadapolienė, Aldona Miškinienė, Amanda ir Algirdas Mulioliai. Irena dirbo su pradinukų mokytojais Vilniuje, Kaune ir Trakuose, ypač išryškindama metodus, kurie naudojami, dirbant su negaluojančiais vaikais. Danguolė ieškojo ir skirstė vertėjus, atliko kitus organizacinius darbus.

Pirmąsias dvi savaites Aldona ir aš dirbome su matematikos mokytojais Vilniuje. Šilutėje Aldona vertė savo ankstyvosios intervencijos srauto dėstytojams, kurie buvo tokie pasišventę darbui, kad dažnai iki vėlaus vakaro konsultuodavo Šilutės apylinkėje gyvenančių vaikų su specialiais poreikiais tėvus ir mokytojus. Aš praleidau trečią savaitę Trakuose, o ketvirtą – Šilutėje. Šiose vietovėse dirbau su visų srautų mokytojais, supažindindama juos su kompiuteriais ir jų panaudojimu mokymo procese. Algirdas visose vietovėse padėjo išpakuoti, sustatyti, ir, darbui pasibaigus, vėl supakuoti kompiuterius. Jis padėjo man, kai dirbdama su keliomis grupėmis, nespėdavau visiems vertėjauti. Be to, Algirdas paaiškino kursų dalyviams meninės kūrybos galimybes, naudodamas kompiuterį. Teko jam ir vertėjauti, kai vertėjų pritrūkdavo.

Po keturių savaitių išvykome į poilsio ir darbo apžvalgos stovyklą Molėtų rajone, prie gražaus Bebrusų ežero. Atsigavę gamtos prieglobstyje, aptarėme šios vasaros pasiekimus ir pradėjome planuoti ateinančių metų vasaros darbus. Jau pasirašyta sutartis su Švietimo ir mokslo ministerija. Taigi APPLE-97 seminarai tikrai įvyks.

Ateinančiais metais Ministerija išsipareigojo paruošti vertėjus. Be to, seminaruose dalyvavusiems mokytojams Ministerija skirs kvalifikacijos kėlimo balus.

Seminaro pradžia Trakuose. Kalba Vaiva Vėbraitė. Priekyje sėdi dėstytojai iš JAV ir Kanados. Tarp jų – A. Muliolienė ir I. Gedris-Giedraitienė

KAUNO MODELIS

Irena Gedris-Giedraitienė

Šią vasarą Kaune vyko APPLE kursai specialiosios pedagogikos ir pradinio mokymo metodikos klausimais. Šie kursai skyrėsi nuo kursų, vykusių Vilniuje, Molėtuose, Trakuose ir Šilutėje tuo, kad jie tęsėsi tik vieną savaitę ir juos lankė tik Kauno miesto ir rajono mokytojai. Jiems nereikėjo iš namų išvažiuoti dviem savaitėms. Tad jų išlaidos buvo mažesnės, o žinių jie gavo beveik tiek pat, kiek ir kitų kursų dalyviai, nes visos paskaitos buvo tik dalykinės.

Kaunietis dr. A. Grigonis, padedant organizaciniam komitetui, surengė seminarą "Specialiųjų poreikių vaikų asmenybės ugdymas". Jam talkininkavo APPLE kursų ilgametis dėstytojas Dr. Carl Janowitz. Šiuos specialiosios pedagogikos seminarus išklause 170 mokytojų. Tuo pačiu metu Kauno rajono Švietimo centre vyko kur-

Kaunietis mokslininkas A. Grigonis ir I. Gedris-Giedraitienė

sai pradžios mokyklų mokytojams, kuriems vadovauti teko man. Mano pagalbininkai buvo Vida Anton, Antanas Bagdonas, Laima Ruzgienė ir, aišku, centro vadovybė. Šiuos kursus baigė 51 Kauno rajono mokytojai. Viena popietę Dr. Carl Janowitz ir aš pasikeitėme vieto-

mis. Pradžios mokyklos mokytojai išgirdo apie specialiąją pedagogiką, o specialios pedagogikos mokytojos turėjo progos pamatyti vaizduojant apie specialiųjų poreikių vaikų integravimą Royalview mokykloje, esančioje Clevelando priemiestyje.

Trakų Vytauto Didžiojo mokyklos klasėje prie APPLE grupės atvežtų kompiuterių mokosi Lietuvos mokytojai. Dėstytoja – A. Muliolienė

SU NAUJAISIAIS MOKSLO METAIS!

SKAUTŲ VASAROS ATSPINDŽIAI

Z. Juškevičienės fotoreportažas
iš skautų vadovų mokyklos
Rako stovyklavietėje

Skautų vadovų "Ažuolo" mokyklos vadovai – instruktoriai. Iš kairės: Kazys Matonis, Rimas Gecevičius, Jonas Variakojis, Andrius Utz, Romas Otto. Jie pasirengę savo jaunesiems broliams perduoti praktiškas skautavimo žinias ir skautų ideologijos principus

Skaučių "Gintaro" mokyklos vadovės ir darbuotojos. Iš kairės: Daina Dambrienė, Klaudija Matonienė, Naida Šnipaitė, Marytė Utz, Onutė Utz.

Skaučių "Gintaro" mokyklos mokinės, esamos ir būsimos skaučių vieneto vadovės. Iš kairės: Vilija Gulbinaitė, Andrėja Karaliūtė, Audra Kudirkaitė, Nina Padalina, Alisa Kosmopoulou, Birutė Jurijonaitė, Karina Turnerytė, Stefutė Utz

"Ažuolo" mokyklos Zebrų skiltis. Iš kairės: Edmundas Burokas (Chicago, IL), Klaudijus Kupstaitis (San Paulo, Brazilija), Rytis Dumbrys (Chicago, IL), Robertas Končius (Lemont, IL), Povilas Pakuckas (L.A. Calif.), Petras Pačas (Lemont, IL)

CLEVELANDO JŪROS SKAUTŲ STOVYKLA

M. Kižienės nuotraukoje: jūros skautų stovykloje prie Pymatuning ežero

Šilti saulės spinduliai visus vilioja į gamtą. Taigi ir jūros skautai liepos 31 – rugpjūčio 4 d. patraukė prie Pymatuning ežero. Palapines jie pasistatė netoli vandens, kur atsiveria gražūs gamtos vaizdai. Oras pasitaikė labai malonus.

Stovyklai vadovavo K. Petraitis ir E. Kižys. Šeiminkė J. Petraitienė skaniai visus maitino. Jai padėjo S. Kižienė. Kartu stovyklavo ir šeimos.

Jūros skautai nusivėžė savo 16 pėdų būrinį laivą, o taip pat 20 pėdų "Highlander", kurį padovanojo Dr. Juozas Skrinska. Jūrų skautai už tai jam labai dėkingi.

Į paskutinį stovyklos laužą susirinko daug svečių. Buvo ir būrelis "Neringos" tunto skaučių, kurias atlydėjo sesės Livija ir Vilija. Laužus

kasdien organizavo Audra Motiejūnaitė, o paskutinįjį labai energingai ir sumaniai pravedė ps. Vilija Klimienė. Ji pakvietė laužą uždegti iš Floridos atvykusį j.s. P. Petraitį. Sėkmingai užsiliėpsnojus laužui, sekė sesių ir brolių pasirodymai. Neatsilikę ir tėveliai. Kaip pastebėjo iš Lietuvos atvykęs svečias K. Labanauskas, gražu, kad atsiranda norinčių tęsti lietuviškas tradicijas.

Skautai būriavo, žaidė ir dainavo. Gražioje gamtoje praleidę laiką, jie tikrai lauks kitos vasaros. Ruošiantis į namus, visų dėmesys buvo atkreiptas į Lietuvos krepšininkų laimėtus bronzos medalius Atlantos olimpiadoje. Lietuvos vardas skambėjo pasaulyje!

Sesė Mirga

"VILTIES" DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMĄ PASITINKANT

Visi žinome "Vilties" draugiją ir jos tikslus. Jeigu nebūtų "VILTIES" draugijos, neturėtume ir "Dirvos" savaitraščio. Reikia tik pasveikinti "Vilties" draugiją, savo nariams išsiuntinėjusią valdybos pranešimą, kuriame išsamiai nušviečiami "Dirvos" pergyventi sunkumai bei pasiūlymai. Praeitę ištikusios nelaimės ir nesėkmės bei piniginiai sunkumai nepalaužė, o tik suteikė daugiau ryžto. "Dirva", atšventusi savo 80-metį, tęsia gražias veiklos tradicijas.

"Vilties" draugijos revizijos komisija šiam suvažiavimui siūlo keletą rezoliucijų. Dėl jų noriu viešai išsakyti savo nuomonę, kaip draugijos narys ir "Dirvos" prenumeratorius.

Visi realiai galvojančieji lietuviai turime suprasti, kad leisti savaitraštį su 30 dolerių metine prenumerata toliau yra nebeįmanoma. Paimkite pavyzdį iš Lietuvos laikraščių. Patirsite, kad ten laikraščiai daug brangiau kainuoja. Ten yra neturtingesni žmonės, tačiau jie prenumeruoja, perka ir skaito po keletą lietuviškų laikraščių. Lietuviai niekad savo istorijoje dar neturėjo tokio didelio laikraščių skaičiaus kaip da-

Vytautas Šeštokas
bar.

Mūsų išeivijos lietuvių tarpe dar yra pakankamai daug žmonių, kurių namuose "ir su žiburiu" nerasite lietuviško laikraščio. Jie jų neskaitytų ir neskaitytų. Todėl "Dirvos" prenumeratos pakėlimas iki 35 ar 40 dolerių jokio esminio skirtumo nesudaro.

Svarbiausias dalykas yra mūsų didesnės ir dažnesnės aukos "Dirvai" paremti. O progų mes turime daug, ne vien tik didžiųjų švenčių metu. Didžiausias viltis reikėtų dėti į Tautinės Sąjungos skyrių finansinių vajų organizavimą.

Los Angeles Tautinės Sąjungos skyrius prieš keletą metų surengė "Dirvos" vajų. Vajaus komiteto pirmininkas Jonas Petronis išvystė tokią sėkmingą ir dinamišką propagandą, kuri pirmą kartą "Dirvos" istorijoje atnešė puikius rezultatus. Vajaus apvainikavimui komitetas surengė aukotojų pagerbimą – koncertą, kuriame dalyvavo geriausios meninės pajėgos. Visiems dalyviams koncertas paliko gražius prisiminimus.

Dėti daug vilčių į

jaunimą nepatartina. Jaunoji karta, neskaitant retų išimčių, ne tik neskaitytų lietuviškų laikraščių, bet ir lietuviškai nekalba. Naujieji ateiviai iš Lietuvos neturi pinigų ir prie lietuviško veikimo dar neprišieda. Tačiau reikia tikėtis, kad ateityje bent dalis jų įsikurs į mūsų gretas. Atvykusių iš Lietuvos tarpe yra ir gerų žmonių, tik jiems yra reikia padėti įsikurti.

Baigdamas noriu paminėti dar vieną būdą padėti "Dirvai". Tai mūsų asmeniškai skelbimai įvairiomis progomis. O tų progų mes patys galime surasti: vardadieniai, gimtadieniai, sukaktuvinės (amžiaus ir kitokios) šventės, sveikinimai mokslo baigimo proga, biznio skelbimai, užuojautos ir kita.

Visi skaitytojai pastebėjo, kad "Dirva" atgijo ir pagerėjo. Todėl mūsų energija turi būti sukaupta padėti "Vilties" draugijai ir toliau išlaikyti vienintelį tautinės minties išeivijos savaitraštį – "Dirvą". To reikalauja mūsų garbė. Parodykite ir Lietuvos gyventojams, kad išeivija dar neregresuoja. Su jų moraline pagalba lietuviai Amerikoje dar ilgus metus garsins Lietuvos vardą.

Naujakurių rūpesčiai

Raimonda Mikatavagė

Praeitą kartą kalbėjome apie bankus ir kredito kooperatyvus. Aš patariau nepirkti jokių siūlomų investicijų iš banko. Jei pinigus norime investuoti, tai geriausia "pirkti tiesiai iš pardavėjo", pvz. "mutual fund companies".

Svarbus klausimas: kodėl verta investuoti? Kai kalbame apie pinigus, nepamirškite, kad svarbu juos ne tik uždirbti, bet ir išsaugoti. "Išsaugoti pinigus" reiškia: kuo mažiau jų išleisti, kuo daugiau juos gausinti, t.y. "auginti" ir legaliai apsaugoti nuo nebūtinų mokesčių.

Investuoti pinigus galima po truputį. Jūsų gyvenimas Amerikoje gal dar tik prasideda. Gal jūs galvojate, kad jums kiekvienas centas reikalingas. Bet supraskite, kad turbūt net po 20 metų galvosite taip pat, nes visiems kiekvienas centas – reikalingas. Jeigu dabar nesuprasite pinigų investavimo reikšmės, tai kada? Sutikite, kad iš tikrųjų reikia bent šiek tiek investuoti. Tai būtina jūsų ateičiai, nes pinigus, paliktus banke, arba patys išleisite arba jų kasmet bus mažiau dėl nuvertėjimo – infliacijos.

Jei nueitumėte į biblioteką, rastumėte joje šimtą knygų apie investavimą, "stock market", "mutual funds" ir pan. Per mėnesį visų neperžiūrėsite! O kiek dar žurnalų, skirtų šiai temai! Be to, beveik visos knygos ir visi žurnalai parašyti sunkiai suprantama finansininkų kalba. Labai sunku susigaudyti ir išsiaiškinti, ko iš tikrųjų reikia klausyti ir ką daryti. Aš daug šių knygų esu perskaitysi. Dabar jau tikrai galiu paprastai susumuoti, ką svarbiausia žinoti naujakuriams (ir turbūt daugeliui kitų žmonių).

Pradėkite nuo "no-load stock mutual funds". "Stock mutual funds" yra įvairių indėlininkų pinigai, investuoti į įvairias firmas. Tokiu būdu jūs automatiškai sumažinate savo riziką. Visą atlieka ir prižiūri profesionalai – "mutual fund" firmų darbuotojai. Geriausias patarimas naujakuriams (tai ne tik mano nuomonė): investuoti po truputį kiekvieną mėnesį, pvz. po \$50 kaskart.

Kaip auginti pinigą?

Štai visa procedūra:

1. Paskambinkite mūsų išvardintoms mutual fund firmoms (arba kitoms, jei apie jas ką nors žinote) ir pasakykite: "I am interested in investing in no-load stock mutual funds, especially in international and small cap (mažesnės firmos). Can you send me a prospectus on what you have and an automatic monthly investment application." Jeigu jūs taip pasakysite, jie puikiai jus supras, paprašys jūsų adreso ir su pasitenkinimu viską atsiųs.

Geros firmos:

• 20th Century, tel. 1-800-345-2021. Galima pradėti nuo \$50 kas mėnesį ir užbaigti, kai susidaro \$2500.

• T.Rowe Price Funds, tel.1-800-638-5660. Galima pradėti nuo \$50 kas mėnesį ir užbaigti, kai susidaro \$1000.

• Neuberger & Beriman, tel 1-800-877-9700. Galima pradėti nuo \$100 kas mėnesį ir užbaigti, kai susidaro \$1000.

Šioms firmoms galima patikėti savo pinigus: indėliai auga apie 10-15% per metus. Žinoma, niekas negali duoti absoliučios garantijos. Bet garantuoju, kad pinigai, palikti banke, tikrai "neaugs".

2. Kai informacija atkeliausia, peržiūrėkite prospektus arba duokite kam nors kitam peržiūrėti, jei jūs ko nors nesuprantate. Pasirinkite vieną mutual fund, kuris jums patinka ir užpildykite anketą, kuri vadinasi "automatic investment form" arba kaip nors panašiai. Jei iškiltų kokių nors klausimų, skambinkite savo mutual fund firmai. Jūs esate jų klientas ir jie mielai jums padės. Ši anketa su Jūsų čekiu duos teisę firmai automatiškai paimti po 50 dolerių kas mėnesį iš Jūsų banko sąskaitos ir investuoti tą sumą į jų parinktas akcijas. Aš žinau, kad jums gali atrodyti baisu. Bet supraskite, kad yra apie 7000 "mutual funds" ir kad amerikiečiai į juos pila milijardus.

3. Ir viskas! Kaip sakoma: "You will be paying yourself first!" – mokėkite pirmiausia sau! Kiekvieną mėnesį Jūs truputį atidėsite savo ateičiai. Galėsite sekti.

(Nukelta į 8 psl.)

ATPIGINTI SKRYDŽIAI Į LIETUVĄ

Rita Staškutė – BORN TO TRAVEL agentūros atstovė praneša, kad nuo rugsėjo mėnesio 1 dienos iki spalio 30 dienos skrydžių kainos New York – Vilnius – New York maršrutu bus tikrai \$650, nuo lapkričio 1 iki gruodžio 12 dienos – \$500 nuo gruodžio 13-31 dienos – \$650 ir sausio bei vasario mėnesiais – \$500. Prie šių kainų reikia pridėti mokesčius. Pasinaudokite sumažintomis skrydžių kainomis ir aplankykite Lietuvą. Norėdami gauti išsamesnę informaciją, skambinkite Rita: 831-5530 (Žr. skelbimą 12 "Dirvos" puslapyje)

Rugsėjo 8 d. Lietuvių Bendruomenės Lemonto apylinkės valdyba, rengia gegužinę Pasaulio Lietuvių Centre, Lemonte. Bus skanus maistas, baras, muzika ir gera nuotaika. Visus kviečiame dalyvauti ir medžių pavėsyje, su draugais bei pažįstamais gražiai popietę praleisti.

Chicago, 1996.06.01

Mieli Tautiečiai,

Jau keleri metai, kaip Jūs rūpinatės ir remiate savo gimines Lietuvoje. Taip pat ir našlaičius, senelius, tremtinius, partizanus ir kt. Ta pagalba nemažėja, bet ir toliau bus reikalinga iki tol, kol nepagerės gyvenimas Lietuvoje. Tai įvyks tik pasikeitus krašto valdžiai.

Lietuva yra pavojus! Dabartinė valdžia nuskurdino Lietuvos žmones, sugriovė krašto ūkį ir ekonomiką, siaučia nusikaltimai. Artėja Lietuvos Seimo rinkimai. Todėl kreipiamės į Jus su ypatingu prašymu – PADĖKITE LIETUVAI!

• Balsuokite už Tėvynės Sąjungą (Lietuvos Konservatorius)!

• Raginkite savo gimines ir pažįstamus Lietuvoje, kad jie rinkimuose dalyvautų.

• Kviečiame prisidėti pinigine auka pagal Jūsų galimybes. Nedelskite su parama – ji yra ypatingai svarbi šiandien, nes po Lietuvos Seimo rinkimų jau bus per vėlu!

Iš anksto dėkojame už Jūsų dėmesį ir paramą! TĖVYNĖS SĄJUNGOS (LIETUVOS KONSERVATORIŲ) Rėmėjai, Chicago skyrius

Aukoju TĖVYNĖS SĄJUNGAI (LIETUVOS KONSERVATORIAMS):

\$5 \$10 \$20 \$50 ar daugiau \$

Čekius malonėkite rašyti: Tėvynės Sąjunga ir grąžinti šiuo adresu:

TĖVYNĖS SĄJUNGA
c/o Mr. Tadas Bukaveckas
3700 West 82nd St.
Chicago, IL, 60652

P.S. Turintieji Lietuvos Respublikos pasus, prašome užsiregistruoti konsulatuose iki rugpjūčio mėn. 31 dienos.

Balsuokite!

Kaip auginti pinigą?

Jūsų mutual fund laikraščiuose. Be to, firma Jums siuntinės sąskaitas.

Dabar, kaip apsaugoti šį pinigą nuo nebūtinų mokesčių? Jeigu paskirsite šią investiciją iki tol, kol Jums sukaks 59 metai, tai Jūs galite paprašyti, kad mutual fund firma laikytų Jūsų pinigus kaip Individual Retirement

(Atkelta iš 7 psl.)

Account (IRA). Paaiškinsiu tai vienu pavyzdžiu. Sakykite, kad Jūs ir aš investuojame \$2000 kasmet per 10 metų. Pinigai "auga" po 8% metams. Bet jūs laikote savo pinigus kaip IRA, o aš – ne. Per 10 metų mes įdėjome po \$20,000. Palikome sąskaitas

ramybei dar 20 metų. Kiek mums "priaugo" šio laikotarpio pabaigoje? Man – 160 tūkstančių, jums – 244 tūkstančiai. Tačiau jūs turite žinoti, kai jei norėsite išimti pinigus anksčiau, galite gauti baudą. Jos galima išvengti tik tada, jei buvo rimta priežastis: liga, sužalojimas. Taigi pradėkite mokėti sau!

REQUIEM VILTIES PREZIDENTUI

Kompozitorius Osvaldas Balakauskas Vilties prezidento Stasio Lozoraičio atminimą įamžino, sukurdamas stambų, 12 dalių muzikos veikalą "Requiem in memoria Stasys Lozoraitis".

Tokio žanro ir dydžio muzikos veikalus kurti ryžtasi nedaugelis kompozitorių. Todėl, vos pasirodžiusi Osvaldo Balakausko "Requiem" sulaukė išskirtinio dėmesio. Ir nors apie tą kompoziciją jau buvo rašyta, bet tai tėra tik jos analizės pradžia.

O. Balakauskas apie šį savo kūrinį "Kultūros baruose" pasakojo: – "Veikalas nėra eilinis. Ne eilinis todėl, kad rašytas atsisakius bet kokių naujovių, kaip pabrėžtinai tradicinis. Tradicinis, žinoma, nebūtinai reiškia "tarytum klasikinis" arba "tarytum romantinis". Šiuo atveju turėta galvoje daug platesnė tradicija – krikščioniškosios muzikos, pradedant grigališkuoju chorale ir baigiant dabar tebegiedamomis gruzinų bažnytinėmis giesmėmis".

Papildydamas savo aiškinimą "Lietuvos aide"

kompozitorius taip kalbėjo: – "Requiem" turi tradicinį lotynišką tekstą, o muzikos pagrindinis bruožas – taip pat jos tradiciškumas.[...] Šis "Requiem", žinoma, yra koncertinis kūrinys. Man šiuo momentu net sunku pasakyti, ar jis pasirodys perdėm tradiciškas, ar vis dėlto moderniškas".

Pačią šio muzikos veikalo atsiradimo idėją Osvaldas Balakauskas "Kultūros baruose" apibūdino taip: – "Užtektų tos beveik visuotinės pagarbos, kuri gaubia Stasio Lozoraičio asmenybę. Tai buvo vienas tų retų žmonių, apie kuriuos sakoma "vientisas", kuriuo neabejoji. Visų pirma neabejoji jo garbe. Jis buvo **noble** – ne tik taurus, bet ir kilmingas, aristokratiškas. Pagaliau tai simbolinė figūra Lietuvos istorijoje: Stasys Lozoraitis atnešė prieškarinės Lietuvos valstybės įgaliojimus ir perdavė juos Nepriklausomybę atkūrusiai šiandieninei Lietuvai".

I "Requiem" premjerą, įvykusią Kaune kovo 24 ir Vilniuje kovo 26 d., Osvaldo Balakausko pakviesta, buvo

atvykusi iš Italijos ir Stasio Lozoraičio žmona Daniela. Ji atvirai prisipažino, kad prieš premjerą jai tekę jaudintis ir net šiek tiek nerimauti. Mat ji esanti klasikinės muzikos mėgėja, o visa tai, kas buvę sukurta po Debussy, jai sunkiau sekasi suprasti. D. Lozoraitienei rūpestį kėlė kompozitoriaus O. Balakausko – moderniosios muzikos kūrėjo vardas. Ji nuogąstavusi jog O. Balakausko kūrinium galėjusi ir nusivilti. Bet nusivilti neteko. Iš klausiusi "Requiem", ji taip atsakė į "Lietuvos aide" žurnalistės V. Sudikienės klausimą: – "Tą minutę, kai nuskambėjo pirmieji garsai, pajutau, kad muzika kiaurai smelkiasi į mane. Tai buvo tarsi keista, jaudinanti kelionė. Sodru, gražu, tikra. Manau, kad tai šedevras".

Po premjeros Vilniuje, "Requiem" dirigavęs Donatas Katkus sakė, jog kompozitoriaus Osvaldo Balakausko sukurtas "Requiem" esąs ne tik Stasio Lozoraičio įamžinimas, bet tuo pačiu ir "nauja sakralinė dimensija" Lietuvos muzikos pasaulyje.

P.Palys

"TYKUS VAKARS BE VĖJO..."

Mather šeimos Gwinn sodyboje, Bratenahl, Ohio Cleveland Lietuvių kultūrinio darželio vadovybė šeštadienį, rugpjūčio 17 d., surengė vasaros vakaronę. Suvažiavę svečiai džiaugėsi Erie paežerio erdve ir puošniais Gwinn sodybos sodais. Jie buvo pa-

vaišinti gaivinančiais gėrimais. Lietuvių kultūrinio darželio vadovybė kasmet į tokią vakaronę pakviečia menininkus. Šiemet gerėjomės populiariomis solo melodijomis iš Oklahoma, Fledermaus, Camelot, La Bohema ir kt. Po koncerto visi buvo

pavaišinti užkandžiais ir grožėjosi nuostabiu saulėlydžiu ežere. Dėkui Lietuvių kultūrinio darželio pirmininkui Vincui Apaniui ir jo talkininkams už tą gražią vakaronę.

Ger.J.

Autoriaus nuotrauka

AMERIKOS TAUTA

Dr. Petras Ironis Jokubka

Dr. Peter Iron Jokubka.
American Nationality and ANO. Second Edition.
Išleido Christopher Publishing House. 930 psl. Kieti viršeliai. Kaina – 20 dolerių.

Gali kilti klausimas, kodėl P.Jokubka, išgyvenęs beveik visą savo gyvenimą neideologinių partijų sistemoje, propaguoja ideologinę srovę. Tai nulėmė jo priklausymas ideologinei Lietuvių Krikščionių Demokratų Sąjungai ir sėkmingas tokių partijų veikimas tiek Lietuvoje, tiek ir kitose Europos šalyse. Jis nesiūlo Amerikai Krikščionių Demokratų partijos, nes čia yra tiek daug visokių nekrikščioniškų religijų, kurioms krikščioniškoji demokratija yra svetima. Nepopuliarus Amerikoje ir socialistinis judėjimas. Todėl lieka tik tautinis patriotizmas, kuris kiekvienoje valstybėje yra vienijantis veiksnys.

Nežiūrint į tai, kad abi didžiosios politinės partijos Amerikoje yra neideologinės, bet P.Jokubka įrodo, jog Amerikos demokratija, techninė, ekonominė ir politinė pažanga išsivystė tik ideologinėms srovėms vadovaujant. Jis pamini penkias tokias sroves. Pirmoji ideologinė srovė buvo patriotinė. Į tą masinį judėjimą įsijungė didelė dauguma amerikiečių ir iškovojo kraštui laisvę.

Amerikai tapus nepriklausoma valstybe, ne visi ta laisve vienodai džiaugėsi. Per ilgą nepriklausomybės karą kraštas buvo nualintas, atsirado daug sunkumų. Kai kurie gyventojai pradėjo murmėti, kad "prie Anglijos buvo geriau", kaip dabar kai kurie lietuviai sako, kad "prie ruso" buvo geriau. Norėdami nuraminti nepatenkintuosius, kai kurie federalistai, pradėjo pataikauti Anglijai ir padarė jai kai kurių nuolaidų. Kiti federalistai tuo pasipiktino ir perėjo į opozicinę Demokratų-Respublikonų partiją. Ten jie sudarė stiprų tautinį sparną, kuriam vadovavo įtakingas atstovų rūmų vadovas Henry Clay, Taip atsirado tautininkiškoji ideologinė

srovė. Jų spaudžiamas prezidentas Madison 1812 metais paskelbė Anglijai karą, siekdamas ją visai išvaryti iš Amerikos kontinento. Tautinės krypties atstovai vėliau sukūrė savo atskirą partiją ir pavadino ją Nacionaline Republikonų partija. Clay vadovaujami nacionalistai per Kongresą laimėjo prezidentūrą. Prezidentu tapo John Quincy Adams. Nacionalistai per savo trumpą vadovavimo laiką išplėtė Amerikos teritoriją, siekė padaryti Ameriką valstybe, kuri gali išsilaikyti ekonomiškai, siekė sušvelninti vergijos klausimą.

P.Jokubka kiek plačiau aprašo apie Henry Clay ir siūlo nacionalistams laikyti jį savo "patronu". Jis taip pat aukštai vertina prezidentą Theodore Roosevelt, iškėlusį Ameriką iki pasaulinės galybės statuso.

Tarptautinei padėčiai apimus, Amerikoje augo vidaus problemos. Artėjant prie 19-ojo šimtmečio vidurio, Amerika vis dar negalėjo išspręsti vergijos klausimo, kuris darėsi vis aštresnis. Pietinės valstijos tą klausimą nagrinėjo tik "ant ribos": arba jose turi išlikti vergija, arba jos pasitraukia iš sąjungos. Šiaurinės valstijos neapkentė vergijos, bet nenorėjo ir sąjungos suirimo. Prieštaravimai vis stiprėjo. Konfliktas visai priartėjo, kai atsirado trečioji ideologinė srovė, kurią P.Jokubka vadina humanistine. Užumazgą šiai srovei davė 1848 metais susikūrusi Laisvosios teritorijos partija (Free Soil Party). Ji reikalavo, kad iš laisvų teritorijų sudaromos valstybės nebūtų vergijos.

Free Soil partija vėliau įsiliejo į naują – Respublikonų partiją, kuri siūlė itin radikalias priemones vergijai panaikinti. Į šią partiją stėjo daug žmonių, nusivylusių kitomis partijomis. Respublikonai išsprendė vergijos klausimą karu.

Tačiau Pilietinio karo laimėtojai neišnaudojo savo pergalės. Pietiečiai greitai atsigavo ir vėl vedė žalingą politiką. Buvusiems vergams jie ilgai nesuteikė jokių pilietinių teisių. Jie visokiais būdais neigė juodaodžių balsavimo teisę, diskriminavo juos mokyklose, darbovietėse ir net viešuose susirinkimuose. Iškovoti pilietines teises juodosios rasės žmonėms padėjo ketvirtoji ideologinė srovė, kurią P.Jokubka vadiną civilistais (nuo agliškojo žodžio "civil"). Civilistams daugiausia vadovavo demokratų. Tarp jų buvo ir prezidento Franklino D.Roosevelt žmona Eleonora

SENELIO DAINOS

O štai jo "dienos" daina:

**Pabučiavo gegužis Tėvyne,
Skleidė žiedus sena obelis.
Pro žibuokles, geltonas purienas
Tyliai slinko žiaurioji mirtis.**

**Storas ažuolas, šaką nulenkęs
Gailiai verkia visa širdimi.
Partizanai, priešus pastebėję,
Į miškelį subėgo tekini.**

**Tuo kartu dar gegutė kukavo.
Mirtis puolė, išskėtus nagus.
Kada "Liūtą" mirtis pabučiavo,
Melsvos akys pasruvo krauju...**

Šią dainą jis dainuoja
beveik kas vakarą:

**Palengva žaidė vėjas,
Švelnutė sutema.
O "Vermantui" ant lūpų
Žydėjo šypsena.**

**Jis niekad netikėjo
Gyvenimo audroj.
Tėvynės meilę radęs
Kulkosvaidžio dainoj.**

**Jis pamylėjo ginklą
Labiausia iš visų.
Ir dešimt metų nešė
Jį ant savų pečių...**

Šiomis senelio dainomis ir baigsiu savo laišką. Girdėjau, kad sakoma, kad laimė ateina į tuos namus, kuriuose skamba daina.

Modestas Gailiūnas

VIDURIO JĖGŲ SANTALKA

PAREIŠKIMAS

Tik plati vidurio pakraipos politinių jėgų santalka artėjančiuose Seimo rinkimuose gali įveikti didelės piliečių dalies abejingumą, suteikti jiems viltį ir pelnyti rinkėjų pasitikėjimą. Tokiu politiniu branduoliu, kviečiant ir kitas partijas bei visuomenines organizacijas, gali būti panašių tikslų siekiančios ir bendradarbiaujančios partijos – Lietuvių tautininkų sąjunga, Lietuvos centro sąjunga, Lietuvos demo-

kratų partija. Tikime, kad mūsų bendras ryžtas ir darbas prisidės prie Lietuvos valstybės stiprinimo ir demokratijos įtvirtinimo, teisingumo įgyvendinimo, ūkio atstatymo, žmonių laisvės ir gerovės.

Valdas Adamkus
Romualdas Ozolas
Saulius Pečeliūnas
Rimantas Smetona

1996 m. rugpjūčio 1 d.
Vilnius – Čikaga

PLB PIRMININKO KELIONĖ Į LIETUVĄ

Jurgis Janušaitis

(Tęsinys)

Joje be atlyginimo dirba uolusis bendruomenininkas Juozas Gaila, neseniai išrinktas PL valdybos nariu. Tiesa, vis dar girdėti balsų, kad reikėtų ir JAV LB Krašto valdybai įsteigti Vilniuje įstaigą, net su keturiais tarnautojais. Apmokamais, žinoma.

Reikėtų gerokai apgalvoti, ar verta dar vieną įstaigą kurti, kada geriems norams esant, pilnai pakankama ir dabartinės PLB įstaigos, atstovaujančios išeivijai. Ten galėtų būti, žinoma, ir Krašto valdybos atstovas.

PLB pirmininkas dalyvavo Punske lietuvių Kovo 11-tosios gimnazijos 40 metų sukaktuvėse. Tai buvęs labai puikus renginys. Labai gera mokykla, mokytojai – idealistai, daug puikaus jaunimo. Punkskas esąs pats lietuviškiausias, patriotiškiausias miestelis. Jame gyvena vaishingi, draugiški, gražiai dainuojantys džūkai. Gera kultūrinė veikla. Tuo galime tik džiaugtis.

Lenkijos Lietuvių Bendruomenės vadovai užprašė vienai dienai pas juos nuvežti PLB Seimą autobusu iš Vilniaus. Į tokį susitikimą susirinkusių lietuvių iš visos Lenkijos. Pirmininkas pažadėjo Seimą vienai dienai nuvežti. Vakare seimo atstovai sugrįžtų į Vilnių. Tuo laiku Punske ir Seinuose būsianti didelė šventė. Lenkijos lietuviai nori, kad ta proga susitiktų abiejų šalių premjerai.

Punske gimnazija sėkmingai veikia nuo 1956 metų. Ją lanko maždaug 100 – 140 mokinių. Ypač jų padaugėjo pastaraisiais metais, Lietuvai atgavus Nepriklausomybę.

PLB pirmininkas gerai susipažino su Rytų kraštų lietuvių švietimo problemomis. Šiuo metu ten padėtis tokia: gimnazijos veikia: Punske – 135, Maskvoje – 100, Rygoje – 51 mokinių. Gudijoje – Rimdžiūnuose ir Pelsoje veikia mokyklos, panašios į gimnazijas. Jas išlaiko šių mokyklų kultūrinės veiklos. Joms būtina visokeriopa PLB parama. Yra dar keletas mokyklų, kurių valdžia neišlaiko. Lietuviškos mokyklos veikia Latvijoje, Karaliaučiaus srityje, Peterburge, Ukrainoje, Sibire. Iš viso Rytų Europoje ir kitur veikia apie 40 lietuviškų mokyklų.

II

Vienas PLB pirmininko Broniaus Nainio kelionės į Lietuvą tikslų buvo – susitarti su Lietuvos valdžia dėl PLB IX-tojo seimo, kuris įvyks kitais metais Vilniuje. Kaip prisimename, seimas turėjo įvykti šiemet. Buvo nutarta jį šaukti Lietuvoje. Bet pasigirdo balsų, ypač iš JAV ir Kanados LB kraštų valdybų ir kai kurių Tarybos narių, kad tai esanti netinkama vieta, nes niekas nenori važiuoti į seimą Lietuvoje. Be to, jis vyktų Lietuvos Seimo rinkimų metais ir gal būtų pasitarnautų komunistų įtakos stiprinimui.

Žinoma, tokie teiginiai atrodė gana nerimtai. Nejaugi išeivijos veikėjai yra tokie minkštanugariai, kad tuojau taptų talkininkais? Pati PLB valdyba yra ne kartą, įsakmiai pareiškusi, kad nepolitikuoja, o tik rūpinasi lietuvių išlaikymu visame pasaulyje, visuose telkiniuose, esančiuose už Lietuvos ribų.

Pagaliau tas klausimas – išspręstas. Buvo VIII PLB seimo narių atsiklausta, balsuota ir balsų dauguma nutarta Seimą atidėti ir šaukti jį 1997 metais Lietuvoje. Todėl pirmininkas tarėsi su valdžios žmonėmis, opozicija ir pozicija, su ministrais ir kitais pareigūnais. Galutinai sutarta PLB IX seimą sušaukti 1997 metų pirmąją liepos savaitę. Seimas vyks Vilniuje, Lietuvos Seimo rūmuose. Pirmininkas patalpų Seimo rūmuose prašė todėl, kad tai bus pirmas oficialus užsienio lietuvių suvažiavimas po Nepriklausomybės atkūrimo ir antras Lietuvos istorijoje. Pirmasis suvažiavimas (kongresas) įvyko 1935 metais Kaune, Valstybės teatro rūmuose. Taigi rinkimai jau bus praėję ir galime nesibaiminti, kad padarysime kokią nors įtaką.

Pirmininkas dalyvavo ir 1941 m. sukilimo minėjimo iškilmėse. Čia jis pamatė liūdną vaizdą. Minėjime nedalyvavo ir juo beveik nesidomėjo nei valdžios, nei opozicijos atstovai. Net Kauno meras nesiteikė pats dalyvauti, o atsiuntė pavaduotoją. Iškilmų aprašymo nepaskelbė net "Lietuvos aidas". Jį išspausdino tik istorijos laikraštis "Voruta". Iškilmėse dalyvavę išlikusieji sukilėliai labai vargingai atrodė. O ar nederėtų parodyti sukilėliams

didesnę pagarbą? Juk jie karo sūkuriuose stovėjo prieš okupantus ir gynė Lietuvos laisvę bei nepriklausomybę.

PLB pirmininkas suspėjo atvykti ir į gražias iškilmės, kuriose buvo pagerbtas čikagietis visuomenininkas dr. Leonas Kriaučeliūnas, padovanojęs Lietuvai smulkiųjų gyvulių veterinarijos kliniką. B. Nainys šiose iškilmėse pasakė įspūdingą kalbą, kurioje įvertino ir gražią Kriaučeliūno dovana Lietuvai. PLB pirmininkas pastebėjo, kad šis renginys buvo labai puikiai parengtas. Lietuvos inteligentija daro gerą įspūdį.

Pirmininkas B. Nainys turėjo progos susitikti ir pasikalbėti su ministru pirmininku M. Stankevičiumi. Pokalbis buvęs nuoširdus ir atviras. B. Nainys išsakė užsienio lietuvių problemas ir planus, tarėsi, kaip būtų galima vieni kitiems padėti. Premjeras M. Stankevičius taip pat nevengė pareikšti ir savų pageidavimų. Jis sakė, kad Lietuvai reikia intelektualų pagalbos: gerų profesionalų – teisininkų, bankininkų, ekonomistų, administratorių, kurie galėtų užimti ministrų pavaduotojų, dabar vadinamų sekretoriais, pareigas.

Pokalbyje su užsienio reikalų ministru P. Gyliu paaiškėjo, kad Lietuvai reikia profesionalių politikų pagalbos. P. Gylys sakė: "Norime įstoti į Europos sąjungą ir į NATO. Norime jungtis į Vakarų sąjungas, išlaikydami gerus santykius su Rytai. Nesutinkame su dabartine JAV ir kitų Vakarų valstybių politika, pagal kurią pirma į NATO reikia priimti Lenkiją, Čekiją ir Vengriją, o tik paskui kitas valstybes. Reikia jūsų pagalbos. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė visose šalyse turi spausti NATO narius, jų valdžią, kad į NATO būtų priimtos ir Baltijos valstybės."

Švietimo ir mokslo ministras V. Domarkas kalbėjo apie tai, kad reikia sudaryti bendrą PLB ir Švietimo ministerijos lietuviškų užsienio mokyklų rėmimo planą.

Mes žinome, kaip kraštų bendruomenės rūpinasi lituanistinių mokyklų išlaikymu. Žinoma, būtų gerai, kad ir Lietuva padėtų finansiškai. Tačiau kol kas ji pati yra bėdoje.

(Bus daugiau)

65-RIŲ VEDYBINIO GYVENIMO METŲ SUKAKTIS

Neseniai Clevelando lietuviškoje Dievo Motinos parapijos bažnyčioje atšventėme Jono ir Elenos Saikų 65-rių vedybinių metų sukaktį. Jų jungtuvės įvyko 1931 metų rugpjūčio 16 d. Buvome labai maloniai nustebinti, kai mus aplankė Vladas Bacevičius, atnešęs gražias nuotraukas ir perdavęs "Dirvos" redaktoriaus prašymą aprašyti Saikų šeimos istoriją.

1905 metų lapkričio 22 d. Dzūkijos miestelyje – Stakliškėse Juozo ir Marijonos šeimoje gimė Jonukas. Po dešimties metų gimė brolukas Juozas. Būdamas beveik 10-ties metų amžiaus, Jonukas pradėjo lankyti mokyklą, nes anksčiau ji buvo uždaryta dėl karo. 1920-ais metais jis buvo pradėjęs lankyti Vilniaus gimnaziją. Deja, tais pačiais metais turėjo iš ten pabėgti, apieisti sostinę ir mokslą. Grįžęs įstojo į ką tik įsteigtą Aukštadvario vidurinę mokyklą, kurią baigė 1923 m. Prisimena joje turėjęs keletą labai gerų mokytojų. Išlaikęs tam tikrus egzaminus, jis tais pačiais metais buvo priimtas į Dotnuvos žemės ūkio mokyklą ir 1927-ais metais baigė jos Kultūrtechnikos skyrių.

Nuo 1927 m. liepos mėnesio Jonas Saikus pradėjo dirbti Žemės ūkio ministerijos melioracijos skyriuje. Jame išdirbo iki pat 1940-ųjų metų. Priklausė Šaulių organizacijai.

Elenos tėvai – Alek-

sandra Mironavičiūtė ir Steponas Tašickas susipažino Petrograde. Sukūrę šeimą, sulaukė dviejų dukrelių – Janinos ir Elenos. Steponas išvyko į JAV dar prieš Pirmąjį Pasaulinį karą su viltimi kuo greičiau pasiimti savo šeimą. Deja, likimas ėjo savu keliu, nes kuomet jis uždirbo pakankamai pinigų šeimos kelionei apmokėti, jo mažos dukrelės sunkiai susirgo skarlatina. Šitaip liko šeima persikirta amžinai.

Aleksandra su mergaitėmis sugrįžo į Lietuvą ir apsigyveno pas savo tėvelius Mironavičius jų ūkyje – Kačergių kaime (Vandžiogalos valsčiuje, Kauno apskrityje). Po kelių dienų mirė tėvas – Elenos senelis.

Elena ir Jonas susipažino Kaune 1929 metais, tarpininkaujant Jono bendradarbio šeimai. 1930-ųjų metų žiemą staigiai susirgo ir mirė jos mama Aleksandra. Jaunajai Elenutei liko didelė atsakomybė – šeimnininkauti nemažame ūkyje. Ji buvo labai gera ir išmintinga mergaitė, o ir grožio jai netrūko. Daugelis jaunų vyrų apie ją svajojo. Jie buvo susitikę, tik gal kokius 3 kartus ir po labai trumpos pažinties apsisvedė. Elenutė nenorėjo likti ilgiau viena ūkyje, o Jonas, turėdamas gerą profesiją, jai galėjo duoti geresnę ateitį. Jie susituokė "Prisikėlimo" parapijos bažnyčioje. Apsivedus reikėjo vėl išeiti prie savo darbų: Elenutė – ūkį prižiūrėti, o Jonas – savo profesijos darbus dirbti. Daug gyvenimo

dienų jie praleido atskirai.

Jonas pasikvietė savo brolių Juozą su šeima šeimnininkauti ūkyje. Žiemą Jonas su Elena ir dukrele Irena gyveno Kaune, o vasarą ten, kur vyko jo profesijos darbai – Kretingoje, Palangoje, Vandžiogaloje. Čia begyvendami statė naujus trobesius jų ūkyje. Sovietams užėmus Lietuvą, Jonas buvo atleistas iš Žemės ūkio ministerijos ir 1941 metais šeima persikėlė gyventi į savo ūkį.

Vandžiogalos valsčiaus tarnautojas patarė kur nors įsidarbinti, nes vien tik darbuotis ūkyje jam būtų pavojinga. Valsčiaus vadovybė ieškojo žmogaus, kuris galėtų eiti agronomo pareigas bent iki tol, kol jie surastų "politiškai tinkamesnį". Tokiomis sąlygomis Jonas sutiko laikinai padirbėti ir ištarnavo iki vokiečių okupacijos. Prie vokiečių, apskrities viršininkui įsakius, jis turėjo likti tame pačiame valsčiuje. Jonas ėjo valsčiaus viršaičio padėjėjo ir tiekimo įstaigos vedėjo pareigas iki 1944 metų birželio mėn. 14 d.

Tą dieną banditai įsibrovė į Saikų ūkį. Atvyko daugybė vyrų. Tarp jų trys vilkėjo okupantų saugumo policijos uniformą ir ieškojo Jono Saikaus. Jonas buvo pasislėpęs namuose, bet, laimei, banditams jo rasti nepavyko. Tuo laiku užėjo labai tamsus debesis ir pasipylė smarkus lietus. Gal būtų tai ir išgelbėjo jo gyvybę. Tačiau banditai susigrobė visą rūkyto maisto atsargą, Elenos brangenybes, gražiausiu šilku siuvinėtus rankdarbius, susirūpinęs Jonas jau kitą dieną išvežė visas tris dukreles pas savo brolių Juozą į Stakliškių miestelį. Po kelių dienų grįžo atgal, susikrovė maisto likučius į vežimą, pakinkyta dviem arkliais. Šitaip Saikų šeima leidosi į nežinomą kelionę.

Keliaudami jie laikėsi arčiau Vokietijos sienos. Kelionėje susirgo difteritu jauniausioji dukrelė Aušrelė. Pervaziavus sieną, Tilžėje šeima sustojo pailsėti. Naktį, kai miestas buvo apšviestas gaisrų, kilusio nuo bombardavimo, Aušrelė, nesulaukusi nė dviejų metų, amžinai užmerkė savo melsvas akyles.

Ją palaidojus, šeima skubiai leidosi į tolimesnę kelionę, kad tik atsidūrus toliau nuo fronto. Persikėlus per Vyslos upę, buvo įsakyta vykti į tam tikrą vietovę ir

ten atiduoti arklius ir vežimą. Likusi kelionė buvo traukiniu iki Veimar'o. Pagyvenę čia apie 5 mėnesius, po smarkaus bombardavimo Saikai ėmė ieškoti saugesnės vietovės ir traukėsi link Rottweil'io. Šiame ramiaame Vokietijos kampelyje Saikų šeima išgyveno nuo 1945 metų gegužės iki 1948 metų spalio 5 d. Čia gimė sūnus Rimantas ir dukra Jūratė.

Apleidę Vokietiją, Saikai išvyko į Venecuelą. Keliaujant į naują kraštą, abu mažieji vaikai susirgo kokliušu. Venecueloje visus naujuosius imigrantus valdžia laikinai apgyvendino labai šiltame klimate, aliuminio barakuose, kur sergančių vaikų būklė labai pablogėjo. Atsižvelgiant į tai, visa Saikų šeima buvo perkelta į aukštumas, kur vėsesnis oras. Tik čia mažieji pilnai pasveiko.

Po to jau teko patiemis savimi pasirūpinti. O juk buvo labai sunku, nežinant kalbos ir visiškai be pinigų. Vyresnioji duktė jau 16 metų pradėjo dirbti, antroji lankė mokyklą.

Jonas gavo darbą – prižiūrėti miesto vandens siurblius. Vėliau jis įsidarbino viešųjų darbų ministerijoje, kurioje išbuvo iki išvykimo iš šio krašto. Daugiausia jam teko dirbti laukuose, tropikų sąlygose. Šeima gyveno sostinėje – Karakase. Kai tekdavo dirbti artimesnėse vietovėse, Jonas sugrįždavo aplankyti šeimos kas antrą savaitę. Iš toliau aplankydavo namus tik vieną kartą per šešias savaites. Jonas vykdė geodezinius matavimus, reikalingus drėkinimo kanalų kasimui, upių tiesinimui bei pagilininimui, potvynių sumažinimui.

Dukrai Irenai besiruošiant išvykti į JAV 1961 metais, Jonas dar dirbo ministerijoje. Tuo metu komunistai ėmė keršyti jam už prieštaravimą jų veiklai. Net nespėjęs atsigauti po pavojingos ligos, Saikus atvyko su dukra ir vaikaičiais į JAV.

Jono ir Elenos Saikų šeima užaugino tris dukras ir vieną sūnų. Jie turi devynis vaikaičius ir tris provaikaičius. Irena Laurinaitienė

VERONIKA TARAŠKAITĖ

Veronika Taraškaitė – Vinco ir Barbaros Taraškų dukra ši pavasarį užbaigė Villa Angėla / St. Joseph gimnaziją (High School), gaudama gerus įvertinimus. Ji yra National Honor Society narė.

Užbaigimo ceremonijos metu Veronikai buvo įteikti du žymenys. Pirmasis žymuo buvo "Sally Furlich Award", kurį skiria VASJ tėvų klubas moksleiviui, atitinkančiam ilgametės VASJ savanorės darbuotojos Sally Furlich puoselėtus idealus: "It is nice to be important, but it is more important to be nice to everyone" ("Gražu būti svarbiu, tačiau yra svarbiau būti maloniu kiekvienam"). Antrasis žymuo buvo "Ohio High School Athletic Association Sportsmanship Award", kurį gauna kiekvienos gimnazijoje pasižymėjęs sportininkas. Veronika atstovavo VASJ trijose sporto ša-

kose: futbole, plaukime ir lengvojoje atletikoje.

Jau virš 10 metų Veronika yra Clevelando Lietuvių Sporto Klubu "Žaibas" narė. Ji dalyvauja plaukimo ir lengvojoje atletikos sporto šakose. 1995 metų vasarą Veronika dalyvavo V-se Pasaulio Lietuvių Sporto Žaidynėse Lietuvoje ir laimėjo 2 sidabro medalius plaukime. 1995 m. Šiaurės Amerikos baltiečių ir lietuvių plaukimo pirmenybėse Veronika laimėjo 4 pirmas vietas ir buvo pažymėta kaip geriausia plaukikė. Panašiai ji buvo įvertinta ir 1995 metų lengvosios atletikos pirmenybėse.

Nesvetima Veronikai ir lietuvių skaučių veikla. Nuo ankstyvos vaikystės ji yra Clevelando Skaučių tūto "Neringa" narė. Šią vasarą ji lankė Gintaro Ažuolo skautavimo mokyklą, įsikūrusią Rako stovykloje, Custer, Mich. Veronika užbaigė ir Clevelando Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą.

Veronika Taraškaitė planuoja lankyti Baldwin Wallace kolegiją, Berea, Ohio. Ji taip pat numato dalyvauti kolegijos plaukimo bei futbolo komandose. Malonu pažymėti, kad Veronika, aktyviai dalyvaudama amerikiečių sportinėje veikloje, stengiasi atiduoti duoklę ir lietuvišajam sportui. Linkime Veronikai sėkmės visuose jos ateities planuose.

V.Bacevičiaus nuotraukoje: Jono ir Elenos Saikų vedybinės sukakties paminėjimas Clevelando Dievo Motinos Nuolatinės Pagalbos bažnyčioje

PENSININKŲ ŽINIOS

RENGINIŲ KALENDORIUS

- RUGSĖJO 8 d. - Visų tautybių kultūrinių darželių lankymo diena, skirta Clevelando 200-osioms metinėms. Renginį globoja LB Clevelando apylinkės valdyba.
- RUGSĖJO 15 d., Skautininkų draugovės kultūrinė popietė – Aurelijos M. Balašaitienės knygų pristatymas.
- RUGSĖJO 28 d., šeštadienį, – Tradicinis Baltų draugystės vakaras Latvių salėje. Rengia Cleveland'o Baltų komitetas.
- SPALIO 18, 19, ir 20 dienomis – BALF'o centro valdybos direktorių suvažiavimas. Rengia Cleveland'o skyrius.
- LAPKRIČIO 9 d., 7 val. vakaro – Dievo Motinos parapijos choro rudens balius.
- LAPKRIČIO 17 d. – Šv. Jurgio parapijos rudens festivalis – nuo 11:30 iki 3:30 v.p.p.
- LAPKRIČIO 23 d., šeštadienį, LVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyriaus valdyba Lietuvių Namuose rengia Lietuvos Kariuomenės šventės minėjimą.
- GRUODŽIO 24 d. 9 val. vakaro – Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje.

Pensininkų klubas savo rudens sezoną pradeda narių suėjimu / pietumis rugsėjo 5 dieną (ketvirtadienį), 2:00 v.p.p. Lietuvių Namų viršutinėje salėje. Visus narius raginame kuo gausiau dalyvauti. Ta pačia proga kviečiame ir visus kitus pensininkus, dar nepriklausančius pensininkų klubui, atvykti į šį suėjimą.

Sveikiname rugpjūčio ir rugsėjo mėnesių gimtadienininkus: Vincą Akelaitį, Elizabeth August, Mečį Balį, Janiną Januškiene, Henriką Johansoną, Aleksą Jonansoną, Barborą Juodienę, Salomėją Knistautienę, Aleksą Liutką, Bronių Maželį, Donatą Nasvytį, Liudviką Neimaną, Katheriną Pajuniene, Stefaniją Radzevičiūtę, Vandą Stimburiene, Mariją Titienę, Ireną Vedariene, Lily Veličienę ir Reginą Vilkutaitienę. Visiems jiems linkime ilgiausių metų!

Ekskursijoje į Put-N-Bay ir Kelly's Island dalyvavo 38 keliautojai. Visi gražiai praleido laiką ir laukia kitos išvykos. Apie būsimas išvykas pranešime rugsėjo 5 d.

"Taupa" bus uždaryta Darbo dienos savaitgalyje:
šeštadienį, rugpjūčio 31, sekmadienį, rugsėjo 1 d., pirmadienį, rugsėjo 2 d.

Ligoniams, sveikstantiems namuose, taip pat tiems, kurie dar yra ligoninėje bei slaugos namuose, siunčiame savo sveikinimus ir linkime jiems geros sveikatos. Šį rudens sezoną pradame su įdomia ir aktualia dr. Viktoro Stankaus paskaita – "Dantų priežiūra".

Pirmininkas Jurgis Malskis jau vėl pradeda dalyvauti klubo veikloje. Jo sveikata žymiai pagerėjo.

Jonas Kazlauskas

PARAPIJOS TARYBA

Clevelando Šv. Jurgio parapijos tarybos posėdis šaukiamas sekmadienį, š.m. rugsėjo 1 d. po Sumos salėje. Bus aptarti Šiluvos Dievo Motinos šventės planai.

Ger.J.

PRAPLEČIAMSI BINGO LOŠIMAI

Clevelando Šv. Jurgio parapijos biuletenyje pranešama, kad šį rudenį bus pradėti bingo lošimai sekmadieniais, po pietų. Tai tapo įmanoma, gavus naujų talkininkų. Šie lošimai bus pradedami kartą į mėnesį, pradedant spalio 13 d. Jie bus pradedami prieš savaitinių ketvirtadienio bingo lošimų. Naujiems talkininkams bus praneštas informacinis susirinkimas š.m. spalio 6 d. po Sumos parapijos salėje.

Ger.J.

PADĖKA

Gerb. kunigui G. Kijauskui, L.K.M. Sajungos pirmininkei E.Nainienei, St.Stasienei, St.Radzevičiūtei, M.Titienei ir visoms kitoms.

Ponioms S. Knistautienei, O. Žygienei, mano giminėms ir visiems, kurie mane sveikino su malda, geru žodžiu ir draugiškumu. Ačiū Jums visiems, kad neužmirštate manęs. Lai Dievas laimina Jus už Jūsų gerą širdį. Pasilieku Jums labai dėkinga.

Nuoširdus ačiū

Konstancija Šlapelienė

Psychological Health Center and Alcoholism Treatment Program, Inc.

6315 Pearl Road, Suite 101
Parma Heights, Ohio 44130

Telefonas: (216) 845-9061

Faksas: (216) 845-9062

Dr. Gintautas Z. Sabataitis Psichologas
Priimame "Medicare" ir kitus sveikatos apdraudimus

VYTIS INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE, INC.

40-24 235TH DOUGLASTON, NEW YORK 11363 TEL. (718) 423-6161 FAX (718) 423-3979

Krinta lapai...

Krinta skrydžių į LIETUVĄ kainos!

NEW YORK – VILNIUS - NEW YORK

Rugsėjo – spalio mėn.	\$650
Lapkričio – gruodžio 12 d.	\$500
Gruodžio 13-31d.	\$650
Sausio – vasario mėn.	\$500

Plius mokesčiai

Vytis Travel
40-24 235 St
Douglaston NY 11363

TEL. (718) 423-6161
800-77-VYTIS

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

ATLANTA IMPORT EXPORT

JŪSŲ PASLAUGOMS CLEVELAND'E MŪSŲ ATSTOVAS:

LITMA IMPORT EXPORT

639 EAST 185 STREET
CLEVELAND OH 44119
216-481-0011

SIUNČIAME SIUNTINIUS LAIVU
LABAI SKUBIEMS SIUNTINIAMS - ORO CARGO
AUKŠTOS KOKYBĖS MAISTO SIUNTINIAI

JŪSŲ SIUNTINIUS PRISTATYSIME Į NAMUS
BET KURIOJE LIETUVOS, LATVIJOS, ESTIJOS,
BALTARUSIJOS VIETOJE, O TAIP PAT MASKVOJE,
PATERBURGE IR KALININGRADO SR.

ATLANTA IMPORT EXPORT
(312) 434-2121 arba (800) 775-7363

DIRVA

OHIO ĮVYKIAI

Gerardas Juškėnas

CLEVELANDO AVIACIJOS ŠVENTĖ

1929 m. pradėta Clevelando Tautinė Aviacijos šventė ir toliau tęsia savo tradiciją. Šiemet ta šventė truks 3 dienas: rugpjūčio 31 d. ir rugsėjo 1 – 2 d. Vieta:

Burke paczerio oro uostas, Clevelando centre. Vartai atidaromi 9 val. ryto. Vidurdienį prasidės šventės skraidymai. Šiemet garsioji JAV laivyno Mėlynųjų Angelų eskadrilė Clevelando padangėje atšvės 50-sius skraidymo metus. Šventę pradės vėliavų skridimais JAV Armijos auksinių riterių parašiutininkų vietas. Taktinius skridimus atliks J.V. laivyno F-14 Tomcat, J.V. karo aviacijos F-16 Fighting Falcon ir "slaptasis" F-117 Stealth Nighthawk, o iš Kanados pasirodys CF-188 kovos lėktuvas. Nostalginę "Barnstorming" erą pavaizduos "Raudonojo Barono" Stearman eskadrilė. Oro akrobatikoje pasirodys Mėlynieji Angelai ir daug garsių

lėkūnų: Sean Tucker, Patty Wagstaff, Delmar Benjamin. Parodoje bus išdėstyti istoriniai "War-birds" ir įvairių paskirčių lėktuvai. Bilietus į šią šventę galima įsigyti Discount Drug Mart vaistinėse.

ALMIS J. STEMPUŽIS

"The Sun Press" – rytinių priemiesčių savaitraštis, rugpjūčio 8 d. laidoje, "Eastyle" atkarpoje atspausdino malonų straipsnį apie Almį J. Stempužį. Jis gyvena Wickliffe, OH. Profesija: Beachwood m. policijos vado pavaduotojas. Šeima: žmona Rebeka ir keturi vaikai; brolis Linas – San Francisco, CA; motina – Aldona, mūsų pamėgtoji solistė ir "Tėvynės Garsų" radijo vedėja; tėvas – Juozas, miręs, bet paliko nepamirštamus pėdsakus Clevelando lietuvių telkinyje.

Almis užaugo South Euclid mieste. 1971 m. baigė Charles F. Brush gimnaziją. Korėjoje atitarnavo J.V. armijos karinėje policijoje. Beachwood m. policijoje pradėjo tarnauti prieš 20 metų. Jau antrus metus studiuoja teisę Clevelando Marshall College of Law. Darbe tapo "novell computing" sistemos ekspertu. "Sun Press" straipsnio autorius Jeff Sikorovsky užbaigia Almio prisiminimais iš jo darbo

patirties, kurioje yra buvę ir kritiškų momentų: bomba mokykloje, bankų plėšiko suėmimas ir pan.

Mane labai nustebino Almio nuotrauka "The Sun Press" savaitraštyje. Jei jis nedėvėtų uniformos, tvirtinčiau, kad tai jo tėvas a.a. Juozas Stempužis.

Beachwood miestas ir mes šios padangės lietuviai didžiuojamės Almio pasiekimais ir linkime išstvermės jo gyvenimo kelyje. Ger.J.

800- ASIS NUMERIS – APIE MIŠIAS

Atostogų kelionėse daugelis katalikų svetimuose miestuose ieško bažnyčių ir Mišių tvarkaraščių. Šiame krašte yra įvestas naujas patarnavimas: skambinant 1-800-627-7846, bet kuriuo dienos laiku, keliautojai gaus 5 artimiausių bažnyčių adresus, Mišių laiką ir kuria kalba tos Mišios aukojamos. Teikiamos žinios apie visas JAV bažnyčias.

PATIKSLINIMAS

"Dirvos" 31-ajame numeryje buvo išspausdinta mano parengta žinutė "Gydytojų dėmesui!" Jos pabaigoje pranešama apie metinį suvažiavimą. Organizacijos iniciuose įsivėlė klaida. Spalio 27 d. Clevelande bus metinis Ohio Lietuvių Gydytojų draugijos (OLGD) suvažiavimas, pamaldos Dievo Motinos bažnyčioje ir susirinkimas Lietuvių namuose. Numatomas OLG draugijos kultūrinės premijos įteikimas ir vaišės. Dėl šios klaidos atsiprašau.

Gerardas Juškėnas

GYDYTOJŲ GEGUŽINĖ

Sekmadienį, rugpjūčio 18 d., Dr. Vytauto ir Aldonos Mauručių sodyboje, Kirtland, Ohio, gražiai praėjo Ohio Lietuvių Gydytojų Draugijos metinė gegužinė. Susirinkusieji pailsėjo nuostabioje vasaros gamtoje, pasidalino išpučiais, aptarė lietuviškus reikalus šlapus ir anapus Atlanto. Visus skaniai vaišino O.L.G. Dr-jos moterys. Buvo malonu gegužinėje sutikti dr. Joną Jasaitį, kuris papasakojo apie Lietuvos gyvenimą.

Ger.J.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts, Mufflers, lube oil and Filter

• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

866 E. 200 th St.

Sat.: 8 am to 4 pm

Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.

Pinigai pervedami doleriais.

Sutvarkomi palikimai.

Skubiems siuntiniams – AIR CARGO.

Komerčinės siuntos pagal susitarimą.

MAISTO SIUNTINIAI nuo \$39, - iki \$98, -

Aukštos kokybės maisto produktai.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.

Willoughby Hills, OH 44092

Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.

Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, teikianti jaukią atmosferą lūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)

CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

LIETUVA – 1996

Skrydžiai į Vilnų dar vis geriausiomis kainomis

Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas
Bendradarbiaujame su Lietuvos Avialinijomis

RITA STAŠKUTĖ

MATAS & ASSOCIATES

RITA MATAS • Broker • G.R.I. • Licensed Real Estate Appraiser

17938 Neff Road
Cleveland, OH. 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Road
Pepper Pike, Oh. 44124
(216) 473-2530

ADV. VYTAS MATAS teisinis patarėjas

TAUPA

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 481-6677

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.

penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.

šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.

sekmadienį parapijoje --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomojį sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000